
Til: Service (kum@kum.dk)
Cc: Annette Kornerup (ak@kum.dk), Torben Holm (thol@kglakademi.dk)
Fra: Torben Holm (thol@kglakademi.dk)
Titel:RKU: RKU-svar, ÆF til museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, Ændring af regler på fortidsmindeområdet
Sendt:20-12-2021 16:35

Til Kulturministeriet,
Kulturarv
att. fm. Annette Kornerup

RKU henviser til Kulturministeriets høring af 20. dec. 2021 over ændringsforslag til museumsloven m.v. (Ændring af regler på fortidsmindeområdet).

RKU tilslutter sig hermed ændringsforslag til museumsloven mv. med forventning om, at lovforslaget vil styrke bevaringen af fortidsminder: Forslag om at oprette en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet vil styrke nævnets viden om kulturarv. Forslag at lempe de i dag strikse vilkår for at bruge visse fortidsminder til at gennemføre formidlingsaktiviteter mv. vil give befolkningen større fokus på, hvor vigtige fortidsminderne er. RKU tilslutter sig også, at der med det stigende antal fortidsminder efter 1865 skal ske en individuel vurdering af hvilke, der skal være beskyttet af fortidsmindeloven.

Mange hilsner,

Torben
Torben Holm
Sekretariatschef
Rektorkollegiet for de Kunstneriske og
Kulturelle Uddannelser (**RKU**)
c/o Det Kgl. Akademi,
Philip de Langes Alle 10
1435 København K.
Mob.nr.: +45 4170 1781
E-mail: rku@kglakademi.dk;

Fra: Det Kongelige Akademi <info@kglakademi.dk>

Sendt: 20. december 2021 08:48

Til: Steffen Syberg Hansen <sthan@kglakademi.dk>

Emne: VS: Kulturministeriet fremsender høring over udkast til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Frist den 12. januar 2022

Fra: Maria Josephine Lange Pedersen <mlp@kum.dk>

Sendt: 18. december 2021 11:40

Emne: Kulturministeriet fremsender høring over udkast til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Frist den 12. januar 2022

Til parterne på vedlagte høringsliste

Kulturministeriet sender hermed udkast til forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet i høring.

Der er frist for bemærkninger den 12. januar 2022.

Se nærmere i vedlagte høringsbrev.

Med venlig hilsen

Maria Pedersen

Fuldmægtig | Kulturministeriet | Kulturarv

Nybrogade 2 | 1203 København K | www.kum.dk

Please consider the environment before printing this message

Til: Service (kum@kum.dk)

Cc: Annette Kornerup (ak@kum.dk), Torben Holm (thol@kglakademi.dk)

Fra: Torben Holm (thol@kglakademi.dk)

Titel:RKU: RKU-svar. ÆF til museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Ændring af regler på fortidsmindeområdet

Sendt:20-12-2021 16:35

Til Kulturministeriet,
Kulturarv
att. fm. Annette Kornerup

RKU henviser til Kulturministeriets høring af 20. dec. 2021 over ændringsforslag til museumsloven m.v. (Ændring af regler på fortidsmindeområdet).

RKU tilslutter sig hermed ændringsforslag til museumsloven mv. med forventning om, at lovforslaget vil styrke bevaringen af fortidsminder: Forslag om at oprette en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet vil styrke nævnets viden om kulturarv. Forslag at lempe de i dag strikse vilkår for at bruge visse fortidsminder til at gennemføre formidlingsaktiviteter mv. vil give befolkningen større fokus på, hvor vigtige fortidsminderne er. RKU tilslutter sig også, at der med det stigende antal fortidsminder efter 1865 skal ske en individuel vurdering af hvilke, der skal være beskyttet af fortidsmindeloven.

Mange hilsner,

Torben

Torben Holm

Sekretariatschef

Rektorkollegiet for de Kunstneriske og
Kulturelle Uddannelser (**RKU**)

c/o Det Kgl. Akademi,

Philip de Langes Alle 10

1435 København K.

Mob.nr.: +45 4170 1781

E-mail: rku@kglakademi.dk;

Fra: Det Kongelige Akademi <info@kglakademi.dk>

Sendt: 20. december 2021 08:48

Til: Steffen Syberg Hansen <sthan@kglakademi.dk>

Emne: VS: Kulturministeriet fremsender høring over udkast til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Frist den 12. januar 2022

Fra: Maria Josephine Lange Pedersen <mlp@kum.dk>

Sendt: 18. december 2021 11:40

Emne: Kulturministeriet fremsender høring over udkast til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Frist den 12. januar 2022

Til parterne på vedlagte høringsliste

Kulturministeriet sender hermed udkast til forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet i høring.

Der er frist for bemærkninger den 12. januar 2022.

Se nærmere i vedlagte høringsbrev.

Med venlig hilsen

Maria Pedersen

Fuldmægtig | Kulturministeriet | Kulturarv

Nybrogade 2 | 1203 København K | www.kum.dk

Please consider the environment before printing this message

Til: Annette Kornerup (ak@kum.dk), Service (kum@kum.dk)
Cc: Simon Ostenfeld Pedersen (sop@aarch.dk), Martin Odgaard (mo@aarch.dk)
Fra: Hanne Foged Gjelstrup (hg@aarch.dk)
Titel: VS: Høring over udkast til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet)
Sendt: 07-01-2022 14:43
Bilag: Høringsbrev.pdf; Lovforslag.pdf; Høringsliste.pdf

Til Kulturministeriet,

Arkitektskolen Aarhus takker for inddragelsen, og efter gennemsyn af lovforslaget har vi ikke bemærkninger til høringen.

Venlig hilsen

Hanne F. Gjelstrup

Hanne Foged Gjelstrup

Research Coordinator
Mag.art.

AARHUS SCHOOL OF ARCHITECTURE

T: +45 8936 0000
M: +45 8936 0176
E: hg@aarch.dk
W: aarch.dk

**ENGAGING
THROUGH
ARCHITECTURE**

Fra: Maria Josephine Lange Pedersen <mlp@kum.dk>

Sendt: 18. december 2021 11:40

Emne: Kulturministeriet fremsender hring over udkast til lov om 殤ring af museumsloven og lov om Milj- og Fdevareklagen 淵et. Frist den 12. januar 2022

Til parterne p 堦edlagte hringsliste

Kulturministeriet sender hermed udkast til forslag til lov om 殤ring af museumsloven og lov om Milj- og Fdevareklagen 淵et i hring.

Der er frist for bem 堦ninger den 12. januar 2022.

Se n 堦ere i vedlagte hringsbrev.

Med venlig hilsen

Maria Pedersen

Fuldm 堦tig | Kulturministeriet | Kulturarv

Nybrogade 2 | 1203 Kbenhavn K | www.kum.dk

Please consider the environment before printing this message

Til: Annette Kornerup (ak@kum.dk), Service (kum@kum.dk)
Cc: Lennart Madsen (lema@msj.dk)
Fra: Axel Johnsen (adjo@msj.dk)
Titel: Høringssvar vedr. lovforslag om ændring af museumsloven
Sendt: 10-01-2022 13:23

Kulturministeriet har udbedt sig Museum Sønderjyllands holdning vedr. lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Jeg skal i den forbindelse udtale:

Museum Sønderjylland har i haft plads til den arbejdsgruppe, som har udarbejdet rapporten, og vi har via enhedsleder Lennart Madsen været fuldt orienteret om den opgave, der er blevet arbejdet med, og om den proces, der førte frem til indstillingerne. Da arbejdet i gruppen har været præget af enighed, ser museet ingen anledning til at udtrykke andet end tilslutning til lovforslaget.

Museum Sønderjylland hilser de forbedringer, som forslaget indeholder, velkommen og takker for en god proces.

Med venlig hilsen

AXEL JOHNSEN
DIREKTØR, PH.D.
D +45 65 37 08 10 | M +45 30 80 26 95
ADJO@MSJ.DK

MUSEUM SØNDERJYLLAND

AASTRUPVEJ 48 A | DK-6200 - HADERSLEV
T +45 65 37 07 00

MSJ MUSEUM
SØNDER
JYLLAND

Til Kulturministeren.

Høring over lovudkast – ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet).

Tak for invitationen til at afgive høringssvar. Hermed Arkitekturoprørets svar:

Loven bør ikke legitimere et ulovligt byggeprojekt.

For Arkitekturoprøret er det afgørende, at den nye lov ikke bliver en Lex Nyborg Slot. Den bør ikke resultere i, at det ulovlige vinderprojekt realiseres i sin nuværende form. Folketinget bør i bemærkningerne til loven eller på anden vis tilkendegive, at loven ikke har dette formål.

Vi bemærker, at Arbejdsgruppen tillagde det vægt, at ændringer i et fortidsminde i udgangspunktet skal være reversible. Dette bør fremgå af loven. Vinderprojektet er ikke reversibelt.

Folketinget bør ikke gribe ind i magtens tredeling.

Hvis loven legitimerer vinderprojektet, vil det betyde, at den lovgivende magt har engageret sig i en enkeltsag. Den udøvende magt har gennemført et usædvanligt uskønt sagsbehandlingsforløb, hvorunder basale forvaltningsretlige principper blev tilsidesat. Et domstolslignende klagenævn har (under usædvanligt vanskelige forhold) fungeret, som det skal, og har kendt byggeriet ulovligt. Under sådanne omstændigheder bør den lovgivende magt ikke intervenere. Man kunne have afventet udfaldet af en retssag, hvis man mente, at klagenævnet tog fejl, men man valgte ikke at gå til domstolene. Forhåbentlig er Tingets medlemmer enige i, at magtens tredeling ikke må drages i tvivl.

(Det skal bemærkes, at en eventuel efterfølgende anlægslov for Nyborg Slot vil være en meget dårlig løsning. Det ville være misbrug af begrebet "anlægslov"; den rette betegnelse ville være "særlov").

Der har ikke været en kvalificeret debat om Nyborg Slot.

Byggeprojektet blev udarbejdet, uden at det gik op for offentligheden, hvad der var i gærde. Det særlige bygningsyn blev ikke taget med på råd vedrørende dispensation fra museumsloven, men blot orienteret om, at der var dispenseret. Først da vinderprojektet var fundet, blev synet bedt om en udtalelse om de arkitektoniske kvaliteter i forhold til det eksisterende byggeri. Synet tog altså stilling til problemstillinger på et grundlag, hvis legitimitet var af tvivlsom karakter. Da synet blev inddraget, var det ikke som i andre byggesager op til synet at tage stilling til, om der kunne bygges, men kun hvordan der skulle bygges. Det særlige bygningsyn er ministerens rådgivende organ, men

hun bad det kun om at tage stilling til de arkitektoniske kvaliteter i sit eget byggeri – ikke om der overhovedet skulle bygges.

De fine, bevaringsværdige længer på slottet (som var en ægte del af dets historie) blev straks nedrevet. Hvorfor kunne man ikke afvente en dispensation fra forbudsreglen i museumsloven? Os bekendt forelå der ingen grundige analyser af behovet for et formidlingscenter. Kunne de nedrevne længer ikke være ombygget til formålet?

Det var (næsten) for sent at stille noget op for alle os, der var fortvivlede. Der har aldrig været en regulær folkelig debat. Arkitekturoprøret har lige side 2016 fremført argumenter mod byggeriet i pressen, men tilhængerne har ikke engageret sig i en egentlig debat. Slots- og Kulturstyrelsens argumentation har været baseret på luftig tale (se nedenfor). Kulturministerens svar til Folketingets Kulturudvalg på den af os fremførte kritik lød:

” Det er vigtigt, at så mange som muligt skal kunne opleve, forstå og have glæde af vores fælles kulturarv. Derfor vurderer jeg, at vi skal have en bedre balance mellem beskyttelse, formidling og tilgængelighed i museumsloven. Arbejdsgruppen har hjulpet med at finde den rette balance, og de har leveret et godt stykke arbejde. ”

Dette er et intetsigende udsagn, der giver indtryk af en minister, der ikke finder det umagen værd at bruge tid på de fremførte argumenter imod byggeriet.

Når man ikke lytter til kritik, bliver risikoen for at begå fejl større.

Man har ikke svaret på de mange velbegrundede protester. Der er en ikke ubetydelig risiko for, at projektet bliver en fiasko. Forløbet minder om det, der gik forud for byggeriet af BLOX. Der var en storm af protester. Men de blev fejlet til side af bygherren og Københavns Kommune. Der er vist nok i dag bred enighed om, at BLOX blev en økonomisk, æstetisk og funktionel fiasko, som bygherren (og byens borgere) lige siden har haft grund til at fortryde.

Vi oplever i disse år en brydningstid, der indvarsler et opgør med 100 års modernistiske værdinormer i arkitekturen – værdinormer, som har ført til trivielt, tarveligt og menneskefjendsk byggeri med forstadspræg. Noget tyder på, at byggebranchen snart vil indse, at den ikke er (og længe ikke har været) på bølgelængde med den almindelige befolkning. Vinderprojektets arkitektur repræsenterer en 2010'er-modernisme, som tiden er ved at løbe fra. Det kan komme til at stå som en skamstøtte over arkitekters ligegyldighed over for lægfolks mening. De nye strømninger har hverken styrelse eller museumsfolk haft føling med.

Henvisninger til artikler med argumentation imod vinderprojektet for Nyborg Slot:

1. Man har hævdet, at den nye lov ikke vil åbne for lignende brutale indgreb på andre fortidsminder. Men hvordan vil man stoppe fonde, museumsfolk, projektmagere og lokalpolitikere, som øjner nye muligheder og henviser til Nyborg Slot? Hvis loven medfører en realisering af vinderprojektet, har man åbnet for en retstilstand, som man ikke kan kontrollere. Det er uansvarligt. Begrebet "formidling" er let at misbruge, jfr. dette indlæg i Berlingske, som bruger præcis de samme argumenter på en fiktiv sag:

<https://www.arkitekturoproeret.dk/2019/10/13/att-bygga-platser-dar-ingen-vill-vara/>

2. Om lødigheden af Slots- og Kulturstyrelsens argumentation handler også denne kommentar i Politiken Byrummonitor:

<https://www.arkitekturoproeret.dk/2021/04/29/om-arkitektonisk-nysprog-kommentar-til-indlaeg-i-politiken-byrummonitor-d-26-4-2021/>

Styrelsen udtaler, at der er tale om en 'satsning'. Der spilles hasard med et fortidsminde. Det er uacceptabelt.

3. Sagsbehandlingsforløbet var ikke i overensstemmelse med normale forvaltningsretlige regler. Kronik i Jyllandsposten:

<https://www.arkitekturoproeret.dk/2020/12/27/jyllandsposten-d-27-12-2020-hvad-kan-vi-laere-af-sagen-om-nyborg-slot-den-17-12-2020-gav-miljoe-og-foedevareklagenaevnet-fire-klagere-medhold-og-kendte-det-store-byggeri-af-et-moderne-formidlingsc/>

4. Der er ikke ligevægt i hensynet til tilhængere og modstandere. Det er ikke et spørgsmål om smag og behag. Kronik i Fyens Stiftstidende:

<https://www.arkitekturoproeret.dk/2020/12/17/nyborg-slot-klagerne-fik-medhold-kronik-i-fyens-stiftstidende-d-4-10-2016/>

5. Den fremførte kritik mod Klagenævnet rammer ved siden af. Artikel i Berlingske:

<https://www.arkitekturoproeret.dk/2021/07/28/arkitekturoproeret-svarer-ditlev-tamm-i-sagen-om-nyborg-slot-berlingske-d-29-7-2021/>

6. Museumsfolk er ikke nødvendigvis de rette til at agere uvildige sagkyndige i sager som den om Nyborg Slot. Artikel i POV:

<https://www.arkitekturoproeret.dk/2021/08/16/farvel-til-h-c-andersens-hus-pov-d-16-8-2021/>

Deres svar på kritikken viger uden om sagens kerne:

<https://www.arkitekturoproeret.dk/2021/08/25/direktoeren-for-odense-bys-museer-svarer-paa-kritik-fra-arkitekturoproeret-pov-d-22-8-2021/>

Konklusion.

Loven bør fastslå, at indgreb i fortidsminder skal være reversible.

Det bør fremgå af bemærkningerne til lovforslaget, at der ikke lægges op til en omgørelse af Klagenævnets afgørelse vedr. Nyborg Slot. Vinderprojektet er og bør forblive ulovligt. Den bedste løsning er at bygge centret et andet sted. Og der bør bygges i stedets ånd og ikke i en tilfældig (og allerede forældet) 2010'er-tidsånd.

For Arkitekturoproeret

Jep Loft

Formand

www.arkitekturoproeret.dk

<https://www.facebook.com/arkitekturoproeret>

<https://www.instagram.com/arkitekturoproeret/>

arkitekturoproeret@gmail.com

Tlf. 5378 0123

Til: Maria Josephine Lange Pedersen (mlp@kum.dk)

Fra: Hans-Jacob Philipp (HJPJ@DI.DK)

Titel: RE: Kulturministeriet fremsender høring over udkast til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Frist den 12. januar 2022

Sendt: 11-01-2022 12:45

Kære Maria,

Tak for tilsendte høring.

Der er ingen bemærkninger fra DI – Dansk Industris side.

Med venlig hilsen

Hans-Jacob Philipp

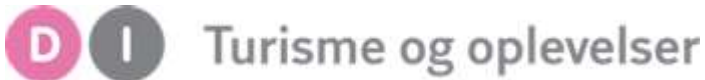
Konsulent

(+45) 3377 4804

(+45) 2491 0580 (Mobil)

hjpj@di.dk

di.dk/turisme

Tilmeld dig vores nyhedsbrev

Følg os på [LinkedIn](#)

Læs, hvordan DI behandler og beskytter
persondata i [DI's Privatlivspolitik](#)

From: Maria Josephine Lange Pedersen <mlp@kum.dk>

Sent: 17. december 2021 15:59

Subject: Kulturministeriet fremsender høring over udkast til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Frist den 12. januar 2022

Til parterne på vedlagte høringsliste

Kulturministeriet sender hermed udkast til forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet i høring.

Der er frist for bemærkninger den 12. januar 2022.

Se nærmere i vedlagte høringsbrev.

Med venlig hilsen

Maria Pedersen

Fuldmægtig | Kulturministeriet | Kulturarv

Tlf. 41 39 38 06 | mlp@kum.dk

Nybrogade 2 | 1203 København K | www.kum.dk

Please consider the environment before printing this message

HISTORISKE
HUSE

Historiske Huse
Borgergade 111
1300 København K

Tlf. 45 57 12 22
sekretariat@historiskehuse.dk
www.historiskehuse.dk

Bygningskulturens Hus, den 9-1-2022

Historiske Huse har i skrivelse af 18. december modtaget høring over forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (Ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Historiske Huse (HH) takker for modtagelse af høringsmateriale vedrørende opdatering af museumslovens bestemmelser om beskyttede fortidsminder.

HH støtter kulturministerens ønske om en bedre balance mellem beskyttelse, formidling og tilgængelighed, herunder at hensynet til formidling og tilgængelighed styrkes i forbindelse med dispensationer til ændringer på fortidsminder.

HH støtter ligeledes, at en række andre udfordringer med den eksisterende museumslovs bestemmelser om beskyttede fortidsminder ønskes løst.

HH bemærker, at det overordnede princip i loven fortsat skal være, at der ikke må foretages ændringer i fortidsminder, men også at der fortsat skal være mulighed for dispensation.

I det følgende fremsættes HHs bemærkninger og kommentarer til:

- **Forslag om et nyt stk. 3, i § 29 j, der angiver en række forhold, der bl.a. kan tillægges positiv vægt, når det vurderes, hvorvidt der er tale om et særligt tilfælde, hvor der kan gøres undtagelse fra § 29 e, stk. 1, om at der ikke må foretages ændringer i fortidsmindet.**

HH kan støtte, at der i § 29 tilføjes en række forhold, der bl.a. kan *tillægges positiv vægt*, når det vurderes, *om der foreligger et særligt tilfælde, hvor der kan gøres undtagelse fra § 29 e, stk. 1.*

HH støtter den af ministeren nedsatte arbejdsgruppes anbefalinger om ”at dispensation til ændringer i beskyttede fortidsminder, der er betinget af formidling og tilgængelighed, kun i begrænset omfang må påvirke fortidsmindets fysiske dele eller forståelsen og oplevelsen af fortidsmindet og dets visuelle fremtoning negativt. Ændringerne skal ligeledes i udgangspunktet være reversible, fagligt begrundet og fremme en bedre forståelse og oplevelse af fortidsmindet for offentligheden.”

Historiske Huse er et formaliseret samarbejde mellem

Bygnings Frednings Foreningen BYFO (cvr 88628411) og Foreningen Bevaringsværdige Bygninger (cvr 25010078)

Undtagelsesvis dispensation til omfattende visuelle og fysiske ændringer:

HH støtter ligeledes arbejdsgruppens anbefalinger om "at der undtagelsesvist kan gives dispensation til mere omfattende visuelle og fysiske ændringer end efter hidtidig praksis, hvis disse ændringer vurderes ekstraordinært at understøtte fortidsmindets formidling og tilgængelighed, og hvis der er tale om et fagligt velbegrundet projekt, der samlet set styrker forståelsen og oplevelsen af fortidsmindet til gavn for almenvellet."

HH mener dog, at man så vidt muligt bør placere tilbygninger og større bygninger på afstand af fx ruiner på fortidsmindet, så disse stadig kan opleves i sin helhed, sådan som det fx så overbevisende er gjort på Hammershus Slotsruin.

Derudover bør dispensation til mere omfattende visuelle og fysiske ændringer gives under forudsætning af, at der udøves stor forsigtighed og tilstræbes proportionalitet både mellem tilføjelser og fortidsminde og mellem indgrebets omfang og de gevinster, der opnås i forhold til formidling og tilgængelighed. Vi støtter arbejdsgruppens anbefalinger om, at der tilstræbes reversibilitet ved alle ændringer.

Under alle omstændigheder mener HH, at der forud for dispensation af mere omfattende karakter bør udarbejdes en værdibaseret fredningsbeskrivelse, hvor det fremgår, hvor værdifuld det pågældende fortidsminde er. Som det er nu, forekommer alle fortidsminder at være lige værdifulde og bliver også opfattet og administreret som sådan.

Dispensation på bebyggede fortidsminder med blandt andet privat beboelse:

HH ser med tilfredshed, at det anbefales, at der i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt der er tale om et særligt tilfælde, som kan begrunde dispensation på bebyggede fortidsminder (efter 1536, evt. 1660), kan udvises større fleksibilitet i forhold til at imødekomme privat beboelse samt almene, offentlige behov. §29 j Stk. 3, 2)

HH ønsker en lempet administration af privatejede bebyggede voldsteder (efter 1536, evt. 1660), der anvendes til beboelse, hvortil offentligheden ikke har adgang. HH ønsker, at der i administrationen af disse voldsteder efter individuel vurdering gives mulighed for opsætning af lette konstruktioner samt flisebelagte terrasser. Tilladelserne kan evt. gives som tidsbegrænsede tilladelser.

- **Forslag om indsættelse af en bemyndigelsesbestemmelse til kulturministeren til at fastsætte nærmere regler om ændringer af underordnet betydning, hvor der ikke skal søges om dispensation.**

HH støtter tilføjelsen i §29 e, stk. 1, 1. pkt., hvor *medmindre ændringerne er af underordnet betydning* indsættes efter "fortidsminder" jf. regler fastsat i medfør af § 29 e, stk. 6.

HH støtter et nyt stk. 6, i § 29 e, hvor *kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om ændringer i tilstanden af fortidsminder, der er af underordnet betydning efter stk. 1, herunder hvilke ændringer i tilstanden af et fortidsminde, der anses for at være af underordnet betydning.*

- **Forslag om at fortidsminder, som er opført efter 1865, fremover ikke automatisk vil være beskyttede, men først efter meddelelse af kulturministeren**

HISTORISKE
HUSE

HH støtter ændringen af Bilag 1. Kapitel 1, hvor "Følgende fortidsmindetyper er omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, hvis de er synlige i terrænet" til *Følgende fortidsminder er omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, hvis de er synlige i terrænet og ikke er opført efter år 1865*

HH støtter ligeledes tilføjes efter nr.17 som nye numre i Bilag 1, Kapitel 2

18) *fortidsminder omfattet af kapitel 1, som er opført efter år 1865*

19) *Øvrige kulturhistoriske anlæg, konstruktioner og sammenhænge, der vurderes væsentlige at sikre som fortidsminde.*

- **Forslag om at der oprettes en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet, med tilknytning af to sagkyndige personer med faglig indsigt på kulturarvsområdet**

HH støtter, at der i lov nr 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet, som ændret ved §57 i lov nr. 338 af 2. april 2019, § 27 i lov nr. 58 af 28. januar 2020, § 73 i lov nr. 133 af 25. februar 2020 og § 2 i lov nr. 784 af 4. maj 2021, foretages følgende ændringer:

I § 3, stk 1 indsættes nyt nr 9) *2 sagkyndige i kulturarvsforhold*

HH støtter oprettelse af en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvor klagesagerne behandles med deltagelse af to sagkyndige med såvel arkæologiske som bygningsarkæologiske fagkompetencer og indsigt i såvel Museumsloven som Bygningsfredningsloven.

I § 4 indsættes efter Stk. 8 nyt Stk. 9 *til beskikkelse som sagkyndige medlemmer efter § 3, Stk. 1, nr. 9, og suppleanter for disse indstiller Organisationen danske Museer, Danmarks Naturfredningsforening, ICOMOSs Danmark og Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur i forening tre kandidater. Dansk Industri, BYFO Historiske Huse, Landbrug og Fødevarer, Bygherreforeningen og Landdistrikternes fællesråd indstiller ligeledes i forening tre kandidater.*

HH støtter at Organisationen Danske Museer, Danmarks Naturfredningsforening, ICOMOS Danmark og Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur i forening indstiller tre kandidater, idet disse organisationer repræsenterer et bevaringshensyn.

Da BYFO, Historiske Huse, Landbrug og Fødevarer, samt Dansk Skovforening tilsammen repræsenterer og har det daglige ansvar for størsteparten af landets 32000 synlige fortidsminder, foreslår HH, at disse tre foreninger sammen med Landdistrikternes Fællesråd i forening indstiller tre kandidater, idet disse organisationer repræsenterer et brugerhensyn.

Jeg står meget gerne til rådighed for uddybning af HHs kommentarer.

Med venlig hilsen

Birthe Luel
direktør

Til: Annette Kornerup (ak@kum.dk), Service (kum@kum.dk)

Fra: Kasper Høhling Søsted (khs@museumlollandfalster.dk)

Titel: Høring over lovudkast - ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet).

Sendt: 11-01-2022 14:07

Til rette vedkommende

Museum Lolland-Falster takker for muligheden for at afgive høringssvar til udkast til forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet i høring.

Museet har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Kasper H. Søsted

Kulturarschef

E-mail: khs@museumlollandfalster.dk

Mobil: 5121 2950

Fra: Maria Josephine Lange Pedersen <mlp@kum.dk>

Sendt: 18. december 2021 11:40

Emne: Kulturministeriet fremsender høring over udkast til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Frist den 12. januar 2022

Til parterne på vedlagte høringsliste

Kulturministeriet sender hermed udkast til forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet i høring.

Der er frist for bemærkninger den 12. januar 2022.

Se nærmere i vedlagte høringsbrev.

Med venlig hilsen

Maria Pedersen

Fuldmægtig | Kulturministeriet | Kulturarv

Nybrogade 2 | 1203 København K | www.kum.dk

Please consider the environment before printing this message

Fredericia, d. 12. januar 2022

Hørings svar

I skrivelse af 18. december 2021 har Dansk Historisk Fællesråd (DHF) modtaget høring over forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (Ændring af regler på fortidsmindeområdet).

DHF takker for modtagelse af høringsmateriale vedrørende opdatering af museumslovens bestemmelser om beskyttede fortidsminder.

DHF er bekymret for, at man undtager fortidsminder, der stammer fra tiden efter 1865. DHF finder det således betænkeligt, at lovforslaget generaliserer på baggrund af et årstal.

Bemærkningen til § 29 e, stk. 1, 1. punkt, at man gerne må foretage ændringer i tilstanden af fortidsminder, hvis »ændringerne er af underordnet betydning« er DHF også betænkelig ved. Hvem skal tolke betydningen af en ændring, medmindre man sikrer, at ekspertisen på det lokale kulturhistoriske museum er med til at vurdere betydningen?

DHF er af den opfattelse, at omfanget af ændringer i tilstanden af et fortidsminde bør være begrænset i både omfang og udtryk. Ændringer skal som udgangspunkt være reversible, og dermed ikke medføre fysiske indgreb i fortidsmindets konstruktion og udseende. Følgelig bør bygninger til brug for formidling og øvrige faciliteter til brug for publikum, som hovedregel placeres i en sådan afstand af fortidsmindet, så det fortsat kan opleves som en helhed uden forstyrrende elementer, som det f.eks. på bedste vis er gjort ved Hammershus.

Det skal understreges, at DHF ikke hermed ønsker at udtale sig om den meget diskuterede sag omkring en udbygning ved Nyborg Slot.

Det er DHF's generelle holdning, at kulturarven skal bevares i allervidest muligt omfang, og derfor ikke skal være underkastet undtagelser.

DHF finder det således ikke rimeligt, at det lokale museum først behøver at blive underrettet, senest når et bygge- og anlægsarbejde, der kan true kulturarven, sættes i gang. DHF er således fortalende for, at museerne allerede skal være med i beslutningsprocessen, inden lokalplansforslagene udarbejdes.

DHF står selvfølgelig til rådighed for uddybning af dette høringssvar.

Med venlig hilsen,
på styrelsens vegne,

Jan P. Jessen
Formand, Dansk Historisk Fællesråd

11. januar 2022

Til Kulturministeriet
ak@kmu.dk
kum@kum.dk

Høringssvar fra Dansk Møllerforening vedr. lovudkast – ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Kulturministeriet har stillet forslag til ændring af museumsloven og Lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Dansk Møllerforening fremgår ikke af høringslisten, men vi tillader os alligevel at kommentere "Forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet".

Lovforslagets hovedindhold er den kendte diskussion om beskyttelse modsat benyttelse. Ændringerne i fredede fortidsminder bør begrænses til mindre indgreb, der så vidt muligt ikke medfører gravearbejder. Således bør der eksempelvis på beboede fortidsminder ikke gives tilladelse til svømmebassiner, nedgravede trampoliner og terrasser. Opstilling af havemøbler, blomsterkummer, cykelstativer etc. kan derimod tillades, da de ikke griber ind i selve fortidsmindet, og hurtigt kan fjernes igen, hvilket der ifølge det nye lovforslag fremover ikke skal søges tilladelse til. Det vil være hensigtsmæssigt at ejerne kan tilgå en vejledende liste med tiltag, der vil være tilladt i fremtiden, altså tiltag af underordnet betydning.

Tilladelser til ændring af fortidsmindets tilstand bør primært gives til fortidsminder med offentlig adgang, hvor opstilling af skilte eller andre elementer tjener et formidlingsformål. Overordnet bør det kun ske i begrænset omfang. Det er vigtigt at formidlingsmæssige tiltag, der synes ok i dag, ikke ødelægger eller umuliggør, at fortidsmindet kan stå "rent" igen, hvis det engang ønskes i fremtiden.

Mølleanlæg er ikke umiddelbart fredede, men der skal i forbindelse med fredninger tilgå meddelelse til ejer. De ikke fredede mølleanlæg, der både omfatter mølleløb, malekarm, opstemning, pæleværker m.m. står i høj grad overfor udslettelse i disse år, i forbindelse med vandløbsrestaureringer. Da de oftest ikke optræder i de GIS lag, der administreres efter i kommuner og på museer, sker det at de i forbindelse med vandløbsrestaureringer bliver fjernet, og således hverken bliver arkæologisk dokumenteret endsige bevaret.

Dansk Møllerforening undrer sig over at mange mølledæmninger med middelalderlig oprindelse ikke er fredet. Disse anlæg kræver at der er gået meddelelse til ejer om fortidsmindets tilstedeværelse. Dansk Møllerforening ønsker at der blev foretaget en landsdækkende registrering, udvælgelse og efterfølgende mulighed for fredning af mølleanlæg. Ikke mindst i forbindelse med vandløbsrestaureringer er disse anlæg utroligt sårbare.

I kommentar til "Bemærkninger til lovforslaget", beskrives det på side 27, at »Mølleanlæg omfatter alle dele af vandmølleanlæg.» Dansk Møllerforening finder, at definitionen af "vandmølleanlæg" bør præciseres yderligere f.eks. om det også omfatter møllestrømmen, mølledammen og selve 'vandet'. Udover mølledæmning, som ofte vil omfatte en modificeret vandløbsstrækning, mølledam (med vand), stemmeværk, malekarm, bagsluse, bro og vejanlæg, vil der ofte også være stensatte vandløbsstrækninger, nedstrøms og den nødvendige vandmængde til opretholdelse af vandmøllens drift (vandmængde, der sikrer en daglig driftstid på mindst to timer, samt mulighed for kontinuerligt at holde hele vandhullet opfugtet). Relevante fagfolk bør inddrages i definitionen, så disse vigtige værker bevares for eftertiden.

Dansk Møllerforening støtter at Natur og Fødevarer-Klagenævnet suppleres med 2 personer med indsigt i kulturarvsspørgsmål. Det anbefales i lovforslaget at disse fagpersoner er arkæologisk uddannede; vi anbefaler at den ene er middelalder arkæolog.

Dansk Møllerforening så helst, at der blev oprettet et selvstændigt Kulturarvsklagenævn. Fremover vil der i den løbende sagsbehandling ad hoc være behov for særlig ekspertise, i forskellige typer af sager. Dansk Møllerforeningen vil gerne yde faglig bistand i sager, der vedrører mølleanlæg.

På Dansk Møllerforenings vegne

Susanne Jervelund

Susanne Jervelund, formand, jervelund@gmail.com

Ellen Warring, cand. Phil i historie, ellenwarring53@gmail.com

www.danskmoellerforening.dk

www.viamolina.eu

Europa Nostra Danmark

Hørbygaard, d. 11. januar 2022

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Hørings svar fra Europa Nostra til lov om ændring af museumsloven og Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Europa Nostra finder, at det i lovudkastet er uklart, hvilke ændringer på beskyttede fortidsminder, der vil være af underordnet betydning, sådan at de kan gennemføres uden dispensation. Vi håber, at der i Kulturministerens vurdering af, hvad der har underordnet betydning, vil kunne findes en god praksis for beskyttelse af kulturarven, så vi fortsat kan være stolte af den bevaringsindsats, der udføres af de danske myndigheder.

I Europa Nostra arbejder vi på at skabe forståelse for, hvor vigtig vores kulturarv er. Med lovændringen gives der udvidet mulighed for en praksis, der tilgodeser formidling, tilgængelighed og anvendelse fremfor bevaring, herunder en lettere adgang til fysiske indgreb på fortidsminder. Vi bakker op om, at man ved at vægte formidlingen højt skaber større opbakning i befolkningen til bevaringsindsatsen. Men vi håber, at myndighederne med loven finder den gode balance mellem formidling og bevaring ihukommende, at man ikke altid ved, hvad der er interessant og relevant for eftertiden.

Vi anser det for nødvendigt, at der i lovudkastets ordlyd bliver større klarhed over, hvilke kriterier, der vil blive lagt positiv vægt på ved vurderingen af, om der kan meddeles dispensation til ændringer af et fortidsminde, herunder hvornår, der kan gives byggetilladelser på og ved kulturarven. Vi hæfter os ved, at dispensationer kan gives til fysiske tiltag ved fortidsmindet, som kun i ringe grad vil påvirke den visuelle oplevelse, og vi bifalder, at indgrebene skal være reversible, ubetydelige, beskedne og midlertidige, samt at der ved hver dispensation foretages en helhedsvurdering og at afgørelserne baseres på konkret og individuelt skøn af bevaringsaspekterne.

Vi bifalder, at der kommer to sagkyndige i kulturarvsforhold i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, og tillader os at påpege det vigtige i, at de sagkyndige repræsenterer sagkundskab og i mindre grad en demokratisk repræsentationskultur.

Med venlig hilsen

Ettie Castenskiold, Formand for Europa Nostra

formand Jørgen Mejlso,
Vesterheden 87, 8800 Viborg
Tlf.: 20809210
Email: post@kulturarvsforening.dk

19. januar 2022

Til Kulturministeriet

Hermed fremsendes bemærkninger til:
”Høring over forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (Ændring af regler på fortidsmindeområdet)”.

Danmarks Kulturarvs Forening har følgende bemærkninger til lovforslaget.

Ad. 1. som lyder: Der indføres i museumslovens § 29 j et nyt stk. 3, der angiver en række forhold, der bl.a. kan tillægges positiv vægt, når det vurderes, hvorvidt der er tale om et særligt tilfælde, hvor der kan gøres undtagelse fra § 29 e, stk. 1 om, at der ikke må foretages ændringer i fortidsmindet.

Ad. 2. Der indsættes en bemyndigelsesbestemmelse til kulturministeren til at fastsætte nærmere regler om ændringer af underordnet betydning, hvor der ikke skal søges om dispensation.

Det kan umiddelbart opfattes som en farlig glidebane, når der omtales dispensation til f.eks. opstilling af trampoliner på fortidsminder. Disse skal jo fastgøres så de står fast, og vi har sidste år indsendt en anmeldelse om beskadigelse på et fortidsminde netop forårsaget af ben på en trampolin.

Vi håber naturligvis ikke at dette lovliggøres, men det medtages her som et eksempel på hvor uheldig den planlagte lempelse af loven kan være.

Det at nogle forhold kan etableres uden dispensation kan let medføre, at den i forvejen noget skødesløse opfattelse fra nogle lodsejere af hvad der kan tillades bliver forværret.

Derfor glæder det os meget at læse følgende i ”Arbejdsgruppens anbefalinger”

..... Det fremgår af rapporten, at arbejdsgruppen er enig om, at det grundlæggende princip i museumsloven fortsat bør være at beskytte fortidsminderne og bevare dem for eftertiden og dermed sikre, at fremtidige generationer også har mulighed for at se og opleve vores fælles kulturarv. Derfor bør det overordnede princip om, at der ikke må foretages ændringer i fortidsminder, fastholdes.

Det er svært at se hvad den nye lov vil afstedkomme af problemer, men vi håber den fremtidige administrationspraksis vil afspejle ovenstående anbefaling.

Vi vil gøre opmærksom på at ovenstående planlagte ændringer af loven vil medføre flere dispensationsansøgninger og flere overtrædelser at påtale ved de periodiske tilsyn. Hvis disse gennemføres må der påregnes at tilføre flere ressourcer til de pågældende myndigheder.

Ad. 3. Fortidsminder, som er opført efter 1865, vil fremover ikke være automatisk beskyttede, men først være beskyttede efter meddelelse af kulturministeren.

Dette forhold har vi ingen kommentarer til.

Ad. 4. At der oprettes en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvor der tilknyttes to sagkyndige med faglig indsigt på kulturarvsområdet.

Vi vil gerne bifalde og anbefale at der oprettes en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Det er dog vores opfattelse at Danmarks Kulturarvs Forening vil være en meget naturlig organisation til at deltage i udpegningen af sagkyndige til dette nævn.

Derved vil nedenstående anbefaling få følgende ordlyd:

Arbejdsgruppen anbefaler, at der oprettes en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet. Derved vil afgørelser være baseret på et relevant fagligt grundlag ved hjælp af to faste sagkyndige på kulturarvsområdet. Arbejdsgruppen anbefaler, at de to sagkyndige vælges blandt personer med arkæologiske fagkompetencer, herunder evt. bygningsarkæologisk viden. Arbejdsgruppen anbefaler, at Organisationen Danske Museer, Danmarks Naturfredningsforening, **Danmarks Kulturarvs Forening**, Kommunernes Landsforening, Dansk Industri og ICOMOS kan indgå som mulige organisationer til udpegning af sagkyndige til nævnet. Arbejdsgruppen bemærker i den forbindelse, at det er vigtigt, at de organisationer, som skal udpege de sagkyndige, har en demokratisk repræsentationsstruktur og at de udpegede sagkyndige har et egentligt mandat.

Dette var Danmarks Kulturarvs Forenings kommentarer til selve lovforslaget.

Det havde været rigtig godt hvis der i forbindelse med nærværende forslag til lovændring havde været set lidt på hvilke andre ændringer der kunne være relevante.

1. Der er lige nu, januar 2022, igangsat et projekt for registrering af diger. Det er rigtig fint. Men i beskyttelsen af diger er der ikke omtalt de grøfter der ofte er enten på den ene side eller på begge sider af et dige. Disse grøfter er opstået samtidig med etablering af diget og er som sådan en del af digeanlægget. Det er derfor helt forkert, at de ikke er omfattet af digebeskyttelsen. Vi har omfattende dokumentation af foranstående.
2. Der findes en del fortidsmindetyper der ikke er automatisk fredede, som ofte dækker et større areal, og som ikke er ret godt beskyttede. Her tænkes på gamle agerspor som højryggede agre, agerfelter, dyrkningsterrasser samt hulveje og køkkenmøddinger. Disse bliver i sjældne tilfælde fredet, men da det ofte medfører en stor erstatning sker det næsten aldrig. I skovloven findes en bestemmelse om at skov der er offentlig ejet er fredskov. Vi vil gerne anbefale at der laves en tilsvarende bestemmelse der beskytter alle ovenstående fortidsmindetyper på offentligt ejede arealer. Disse har hidtil været nogenlunde beskyttede af skoven, men det er vigtigt at de registreres og fredes. Det giver en stor beskyttelse af et stort antal fortidsminder uden at koste andet end opgaven med at registrere dem. Det ville sikre i det mindste den del af dem der ligger på offentligt ejede arealer som Stats- og Kommunalt-ejede skove, militære øvelsesanlæg m.m.

Med venlig hilsen
Danmarks Kulturarvs Forening
Formand Jørgen Mejlsø

Kulturministeriet

Sendt på mail til: ak@kum.dk og kum@kum.dk

12. januar 2022

Dansk Skovforenings bemærkninger til: Høring over lovudkast – ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Dansk Skovforening takker for muligheden for at fremsende bemærkninger til ændring af regler på fortidsmindeområdet (ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet).

Dansk Skovforening kan bakke op kulturministerens ønske om en bedre balance mellem beskyttelse, formidling og tilgængelighed, herunder at hensynet til formidling og tilgængelighed styrkes i forbindelse med dispensationer til ændringer på fortidsminder, samt ønsket om at løse udfordringerne med den eksisterende museumslovs bestemmelser om beskyttede fortidsminder.

I forhold til forslaget om at der oprettes en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet, med tilknytning af to sagkyndige personer med faglig indsigt på kulturarvsområdet, anmoder Dansk Skovforening om at blive en del af de organisationer, der er med til at indstille kandidater, sammen med BOFY Historiske Huse og Landbrug og Fødevarer. Dansk Skovforening repræsenterer sammen med de to andre organisationer hovedparten af de ejere, der har det daglige ansvar for de synlige fortidsminder.

Vi skal samtidig bemærke at vi støtter Historiske Huses detaljerede bemærkninger til lovudkastet.

Med venlig hilsen

Tanja Blindbæk Olsen

Til: Maria Josephine Lange Pedersen (mlp@kum.dk)
Cc: Thomas Roland (EZ4E@kk.dk), Sophie Bruun (JM9H@kk.dk), Maria-Louise Jacobsen (EF1C@kk.dk)
Fra: Jane Jark Clausen (janejj@kk.dk)
Titel: Bemærkninger til høringsbrev vedr. ændringer museumsloven
Sendt: 12-01-2022 07:06

Kære Annette Kornerup

Københavns Museums takker for den tilsendte høring vedr. udkast til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Da museet kan forstå, at lovændringerne primært ønskes vedtaget for at understøtte den eksisterende administrationspraksis af de beskyttede fortidsminder, som museet overordnet set finder rimelige, har museet ingen egentlige kommentarer til forslaget.

Museet bemærker sig dog med glæde, at lovforslagets bemærkninger understreger, at det eksisterende, overordnede princip om, at der ikke må foretages ændringer i fortidsminder og om at beskyttelsen omfatter både fortidsmindets fysiske dele, herunder fortidsmindet som arkæologisk og historisk kildemateriale og dets visuelle fremtoning, fastholdes. Disse principper og forudsætninger vurderer også Københavns Museum er meget væsentlige for den fremtidige sikring af landets fortidsminder.

Museet har vanskeligt ved helt at vurdere konsekvenserne af den del af lovforslaget, der vedrører muligheden for mere lempelig tilgang til formidlingsprojekter. Da museet imidlertid forstår, at ovenstående forståelsesramme vedr. begrænsning af ændringer på fortidsminderne ligesom forhold vedr. reversibilitet m.v. skal være retningsgivende, og museumsloven generelt har ophæng i Maltakonventionens angivelser vedr. varetagelsen af den arkæologiske kulturarv, forventes også denne del af lovforslaget at være acceptabelt i forhold til sikring af fortidsminderne.

Med venlig hilsen

Jane Jark Clausen

Arkæologisk leder - Administration og udgravning
Arkæologisk Administration

KØBENHAVNS KOMMUNE
Kultur- og Fritidsforvaltningen
Historie & Kunst

Stormgade 20, 4. sal
1555 København V

Mobil 2688 0774
E-mail janejj@kk.dk
Web www.kk.dk
EAN 5798009780324

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Sendt til ak@kum.dk og kum@kum.dk

København den 12. januar 2022/GKS

Høringssvar

Høring over lovudkast – ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Idet vi takker for muligheden for at afgive høringssvar i relation til ovennævnte love, skal vi hermed fremsende følgende kommentarer:

Vi kan konstatere, at lovforslaget i høj grad og med få undtagelser bygger på arbejdsgruppens anbefalinger, og dermed inddragelse af museums- og kulturarvsfaglig ekspertise til bedømmelse af muligheder og konsekvenser af lovenes administration og ændringer af praksis.

Vi har naturligvis med interesse fulgt de sager, som har haft særlig opmærksomhed i offentligheden, herunder eksempelvis de foreslåede tilbygninger/ændringer ved Nyborg Slot. Bygherreforeningens holdning er, at der altid bør være en afvejning af hensyn til bevaring, beskyttelse og udvikling, hvilket også afspejles beslægtede love som eksempelvis planloven, og vi er af det indtryk, at de foreslåede ændringer og tilføjelser er et udtryk for et ønske om både at nuancere og skærpe denne praksis ift. de fredede bygninger og andre fortidsminder.

Vi noterer, at der med ændringerne knæsesættes en lempeligere praksis ift. visse fysiske ændringer, der gør bygningerne/fortidsminderne mere brugbare ift. nutidig standard (fx nyere køkkenforhold i fredede boliger), men at ændringerne som udgangspunkt skal være reversible. Dette opfatter vi positivt som et udtryk for en særlig restaureringsholdning, der findes fortilfælde for i historien, og som i kvalificerede tilfælde og udførelser har medført interessante diskussioner om, hvorvidt historien skal fastfryses i en bestemt periode eller bidrage til en løbende udviklingshistorie for eftertiden.

For så vidt angår tilføjelsen til § 4 i form af nyt stk. 9, kan vi bifalde, at Bygherreforeningen ifølge ændringsforslaget sammen med Dansk Industri, BYFO Historiske Huse, Landbrug & Fødevarer og Landdistrikternes Fællesråd i forening udpeger tre ud af seks kandidater til sagkyndige medlemmer af en ny afdeling 10 under Miljø- og Fødevareklagenævnet, idet vi ser det som en naturlig styrkelse af fagligheden i afgørelser, der måtte blive truffet efter lempelige regler.

Såfremt ovennævnte giver anledning til spørgsmål eller uddybning, står vi naturligvis til disposition.

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

Hørings svar til "Lov om ændring af museumsloven" og "Lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet".

Kulturministeriet har stillet forslag til ændring af Museumsloven og Lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

ICOMOS Danmark fremgår ikke af høringslisten, men vi vil her tillade os at fremsætte nedenstående kommentarer til forslaget, ikke mindst da ICOMOS Danmark indgår som en del af forslaget (Lov nr. 1715 om Miljø- og Fødevarerklagenævnet, § 4, stk. 9). Vi antager, at det er en forglemmelse, at ICOMOS Danmark ikke fremgår af høringslisten.

Lov om ændring af museumsloven

1.

ICOMOS Danmark finder det bekymrende, at lovforslaget indeholder en række upræcist formulerede paragraffer, der fremover vil kunne være genstand for bred fortolkning.

Det gælder følgende formuleringer markeret med fed og understreget skrift:

§ 29 e stk. 1 1. punkt:

»*medmindre **ændringerne er af underordnet betydning**, jf. regler fastsat i medfør af § 29 e, stk. 6.*«

§ 29 e stk. 5:

»Stk. 6. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om ændringer i tilstanden af fortidsminder, **der er af underordnet betydning** efter stk. 1, herunder hvilke ændringer i tilstanden af et fortidsminde, der anses for at **være af underordnet betydning**.«

§ 29 j stk. 3:

»Stk. 3. Ved vurderingen af, om der foreligger **et særligt tilfælde** efter stk. 1, hvor der kan gøres undtagelse fra § 29 e, stk. 1, kan det bl.a. tillægges positiv vægt, at (...)«

§ 29 j stk. 4

»Stk. 4. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler **om særlige tilfælde, der kan begrunde undtagelse** efter stk. 1, jf. § 29 e, stk. 1, og om vilkår, der kan stilles ved meddelelse af dispensation. «

Vi finder ovenstående paragraffer yderst upræcist formulerede med mulighed for fri fortolkning, i og med at et sløjftet fortidsminde for altid vil være væk og dermed unddraget enhver mulighed for at blive indsat i en - f.eks. gennem en arkæologisk eller historisk forskning - ny erkendt sammenhæng.

2.

§29 stk. 5 – 8:

ICOMOS Danmark undrer sig over nødvendigheden af paragrafferne §29 stk. 5 – 8, at ansøgning om dispensation skal indgives digitalt. Vi har forståelse for at anmodninger skal indgives hensigtsmæssigt, men det bør aldrig være en forudsætning i en lov.

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet

3.

§4 stk .9:

ICOMOS Danmark ser positivt på en udvidelse af Miljø- og Fødevareklagenævnet og stiller sig gerne til rådighed i et videre forløb.

Kommentar til "Bemærkninger til lovforslaget":

4.

3.4. Konkret udpegning af fortidsminder opført efter år 1865

Side 27:

»Mølleanlæg omfatter alle dele af vandmølleanlæg.

Dæmninger omfatter ikke kun dæmninger i forbindelse med vandmølleanlæg, men også dæmninger som del af forsvarsanlæg, vej- og jernbanedæmninger, landindvindingsanlæg samt kystdiger. «

Definitionen af "vandmølleanlæg" bør præciseres yderligere f.eks. om det også omfatter møllestrømmen, mølledammen og selve 'vandet'. Udover mølledæmning, som ofte vil omfatte en modificeret vandløbsstrækning, mølledam (med vand), stemmeværk, malekarm, bagsluse, bro og vejanlæg, vil der ofte også være stensatte vandløbsstrækninger, nedstrøm og den nødvendige vandmængde til opretholdelse af vandmøllens drift (vandmængde, der sikrer en daglig driftstid på mindst to timer, samt mulighed for kontinuerligt at holde hele vandhjulet opfugtet). Relevante fagfolk bør inddrages i definitionen, så disse vigtige værker sikres for eftertiden.

5.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Side 38:

» Lovforslagets forslag om, at fortidsminder opført efter 1865 ikke vil være automatisk beskyttede, men først efter meddelelse på baggrund af en konkret, faglig vurdering, forventes at forebygge en betydelig fremtidig sagsbyrde for såvel staten og kommuner i forbindelse med administration af et stort antal nyttilkomne fortidsminder. «

Vi har forståelse for ønsket om at sætte en grænse for automatisk fredning af fortidsminderne ved 1864. Ovenstående formulering kan dog undre, eftersom loven skal og bør varetage og forebygge ødelæggelser af vores kulturarv a.h.t. fremtidige generationer, snarere end statens og kommunernes fremtidige sagsbyrder.

Med venlig hilsen

På vegne af styrelsen for Den Danske Nationalkomité, ICOMOS Danmark

Camilla Løntoft Nybye, Formand

**EJENDOM
DANMARK**

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

12. januar 2022

Konsulent, cand.jur.
Simone Lund Eiken

sle@ejd.dk

Bemærkninger til høring over forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet

EjendomDanmark ønsker med denne henvendelse at give et par enkelte kommentarer til forslaget om en revideret museumslov og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Nedenfor findes først vore generelle bemærkninger til lovforslaget, hvorefter følger en række mere specifikke bemærkninger til forslagets enkelte dele.

Overordnede bemærkninger til lovforslaget

EjendomDanmark har alene én overordnet bemærkning til forslaget – en bemærkning, der også er uddybet i kommentarerne til forslagets enkelte dele.

Vigtigt med den rette repræsentation

Både på kulturarvsområdet og andre områder, hvor civilsamfundet og organisationer bidrager til at understøtte ministeriernes arbejde, er det afgørende, at repræsentationen er den rette. Denne skal nemlig ikke alene sikre den tilstrækkelige repræsentation, men tillige den rette indsigt og viden. Dette mål synes ikke helt at være nået med forslaget til en ændring af loven om miljø- og fødevareklagenævnet, hvor de faktiske ejendomsejere ikke synes repræsenteret i tilstrækkelig grad.

Bemærkninger til forslagets enkelte dele

EjendomDanmark har følgende kommentarer til forslagets detaljer:

Nye regler for vurdering af undtagelsestilfælde (§ 1, nr. 3)

Kulturministeriet foreslår, at det i vurderingen af, om der kan gøres undtagelser for museumslovens § 29 e, stk. 1, bl.a. kan tillægges positiv vægt, at forholdet ”muliggør nutidig, etableret anvendelse” (lovforslagets § 1, nr. 3, med forslag til en ny § 29 j, stk. 3, nr. 2).

EjendomDanmark vurderer, at formuleringen i forslaget til en ny § 29 j, stk. 3, nr. 2, er upræcis. Hensigten og meningen med bestemmelsen er uddybet i bemærkningerne, men af hensyn til lovens klarhed, bør bestemmelsen omformuleres og uddybes – ikke mindst fordi formålet med lovændringen blandt andet er at skabe mere gennemsigtighed og tydelighed for borgerne i forhold til, hvilke kriterier og forhold, der indgår i vurderingen af en dispensation, herunder den fastlagte administrative praksis. EjendomDanmark anbefaler på den baggrund, at bestemmelsens egentlige rækkevidde præciseres i selve lovteksten.

Ny kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, med tilknytning af to sagkyndige personer med faglig indsigt på kulturarvsområdet (§ 2, nr. 6 og 7)

Kulturministeriet foreslår, at der oprettes en ny kulturarvsafdeling i miljø- og fødevarerklagenævnet bestående af to sagkyndige, der beskikkes på baggrund af kandidater, der er indstillet af en række organisationer. Kulturministeriet foreslår i den forbindelse, at Dansk Industri, BYFO Historiske Huse, Landbrug & Fødevarer, Bygherreforeningen og Landdistrikternes Fællesråd i forening skal indstille tre kandidater (lovforslagets § 2, nr. 7, med forslag til en ny § 4, stk. 9).

EjendomDanmark vurderer, at listen over organisationer, der skal medvirke til at indstille kandidater til en kulturarvsafdeling, er utilstrækkelig og skæv. Det synes således uovervejet, at EjendomDanmark, der er brancheorganisation for både ejendomsejere og ejendomsadministratorer, ikke kan bidrage i indstillingen. Sammenlignet med andre organisationer på listen repræsenterer EjendomDanmark i langt højere grad det egentlige brugerhensyn, ligesom EjendomDanmark i kraft af sin medlemsskare har adgang til højere grad af specialiseret viden om og samlet overblik over om ejendomsbranchens og ejernes vilkår – også i forbindelse med håndtering af fortidsminder og lignende. EjendomDanmark skal derfor anbefale, at EjendomDanmark optages på listen over organisationer, der bidrager til indstilling af sagkyndige.

I EjendomDanmark håber vi, at disse kommentarer kan bruges af Skatteministeriet til at kvalitetssikre bekendtgørelsen yderligere, og i dette arbejde står EjendomDanmark naturligvis til rådighed for uddybende kommentarer.

Med venlig hilsen

Simone Lund Eiken
Juridisk konsulent

Kulturministeriet att. Anette Kornerup
kum@kum.dk att. ak@kum.dk
Nybrogade 2
1203 København K

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet

KL takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. "Lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet".

KL noterer sig, at lovforslaget fastholder museumslovens grundlæggende princip, om at der ikke må foretages ændringer i fortidsminder, men tydeliggør hvilke forhold, der gør sig gældende ift. at opnå dispensation, samt hvilke ændringer, der ikke længere vil kræve dispensation.

KL noterer sig desuden, at lovforslaget bygger på et grundigt forarbejde i den nedsatte arbejdsgruppe, ligesom den imødekommer konkrete udfordringer omkring særligt Nyborg Slot-projektet.

På den baggrund hilser KL lovforslagets velkommen og vurderer, at det er egnet til at sikre en mere hensigtsmæssig balance mellem hensynet til bevaring og tilgængelighed af fredede fortidsminder.

KL bemærker, at arbejdsgruppen i sin rapport, anbefaler, at KL kan indgå i udpegningen til kulturarvssagkyndige i Miljø- og Fødevareklagenævnet, men at Kulturministeriet, jf. bemærkningerne til lovforslaget har vurderet, at KL ikke har den fornødne ekspertise på kulturarvsområdet til denne opgave.

Kommunerne er afgørende aktører i forvaltningen og ikke mindst formidlingen af den lokale kulturarv, og KL besidder gennem sine medlemmer ekstensiv praksisnær indsigt i kulturarvsområdet.

KL opfordrer derfor til, at Kulturministeriet, i overensstemmelse med arbejdsgruppens klare anbefaling, inddrager KL i kredsen af organisationer med indstillingskompetence, jf. Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet §4, stk. 9.

KL stiller sig parat til at bidrage til indstillingen af de sagkyndige medlemmer.

Dette høringssvar er afgivet på administrativt niveau med forbehold for politisk godkendelse.

Med venlig hilsen

Karoline Amalie Steen, kontorchef KL

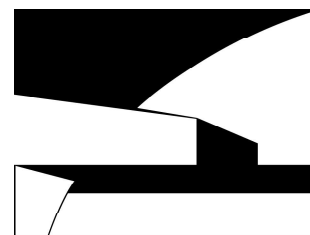
Dato: 12. januar 2022

E-mail: JELE@kl.dk
Direkte: 3370 3968

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

Kulturministeriet
Att. Annette Kornerup
Nybrogade 2
1203 København K
E-mail: ak@kum.dk & kum@kum.dk

Foreningen til gamle
BYGNINGERS BEVARING

Høring over lovudkast - ændring af museumsloven og Lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet (Ændring af regler på fortidsmindeområdet)

12. januar 2022

Indledende bemærkning

Indledningsvis vil Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring ikke undlade at kritisere, at Kulturministeriet har sendt dette lovarbejde i høring i en periode, hvor julefreden ellers gerne skulle have lov til at sænke sig over befolkningen. Lovforslaget blev rundsendt lørdag den 18. december, dvs. at det tidligst nåede ud til de interesserede parter mandag den 20. ds. med høringsfrist den 12. januar. Er det tankeløst, taktløst – eller taktisk begrundet? Et så stort oplæg fortjener bedre arbejdsbetingelser.

Optakt

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring (GBB) har med stor interesse fulgt udviklingen omkring Nyborg Slot-projektet, som i dansk sammenhæng har forsøgt at sætte nye standarder for formidling på et fredet fortidsminde.

Projektet er mere end 10 år gammelt og stedet er i dag gennemresearchet både arkæologisk og historisk.

Det, der står tilbage, er på en gang at bevare og formidle det unikke historiske område, hvor Danmarks mest interessante verdslige middelalderbygning udgør hovedattraktionen: Den nyrestaurerede *Kongefløj på borgterrænets vestre side*, hvor bl.a. Danehoffet, Dronning Margrete den Første og Christian den Tredje har haft deres gang. Og hvor der tillige findes en rest af det gamle vagttårn østligt på slotsholmen, ligesom denne er omgivet af gamle voldanlæg med vandløb og støder op til byens gamle torve- eller turneringsplads.

Det er fornemme historiske levn at bygge en formidling på. Og for Kongefløjens vedkommende – *juvelen på stedet* – er såvel en tiltrængt restaurering som en spændende udstillingsplan mere eller mindre parat til at blive præsenteret for publikum. Men de fornemme levn var ikke interessante nok for museets ejer (Slots- og Kulturstyrelsen) og forvalter (Østfyns Museer). Der skulle nogle "indbydende" faciliteter til for at trække publikum til i en ny nordfløj. – Og ikke nok med det. Hvorfor ikke indramme borggården med en slags ringmur i syd og omkring tårnet i øst, så man rigtig kunne fornemme borgstemningen, ikke mindst hvis græsplænen blev skiftet ud med brolægning,

som kunne give genlyd fra trampende historiske hesteoptog. Og hvorfor ikke forhøje østtårnet, så man kunne se ud over Storebælt – som i de rigtige gamle dage? Det ene har taget det andet med sig og til sidst forelå et "eventyr"- projekt til ca. 350 mio. kr. med moderne, nyfortolkede bygninger i nord, øst og syd – og store forventninger til publikumstilstrømningen.

Og hvad har så denne historie at gøre med en høringsrunde om en revision af Museumsloven.

Når dette forløb rides op, er det, fordi det er baggrunden for, at lovarbejdet overhovedet blev sat i gang – og for den *undtagelsesparagraf*, man nu i **§ 29 j, stk. 3, pkt. 4** har foreslået vedr. formidling på fredede fortidsminder i ekstraordinære tilfælde.

Lovforslaget rummer en ændring og ajourføring af flere forhold, jfr. oplægget fra Kulturministeriets sekretariat, 18.12.2021:

- Der indføres i Museumslovens § 29 j et nyt stykke 3. der angiver en række forhold, der kan tillægges positiv vægt, når det vurderes, hvorvidt de er tale om et særligt tilfælde, hvor der kan gøres undtagelse fra § 29 e, stk. 1 om, at der ikke må foretages ændringer i fortidsmindet. (A)
- Der indsættes en bemyndigelsesbestemmelse til Kulturministeren til at fastsætte nærmere regler om ændringer af underordnet betydning, hvor der ikke skal søges om dispensation. (B)
- Fortidsminder, som er opført efter 1865, vil fremover ikke være automatisk beskyttede, men først være beskyttet efter meddelelse fra Kulturministeren. (C)
- At der oprettes en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, hvor der tilknyttes to sagkyndige med faglig indsigt på kulturarvsområdet. (D)

GBB vil især kommentere de to første problemstillinger A og B, mens de to sidste C og D umiddelbart ikke påkalder sig særlige kommentarer herfra.

NB! Dog skal det påpeges, at **punkt D: Ændringen af klagenævnets sammensætning** af GBB betragtes som en ordning, der har fremadrettet betydning, og derfor ikke med nogen selvfølgelig virkning kan føre til omstødelse af den inappellable afgørelse i nævnet, som med fire mod tre stemmer i december 2020 satte en stopper for det store Nyborg Slot-

byggeprojekt. Folketingets ombudsmand har på forespørgsel bekræftet dette i foråret 2021.

Så i stedet kan GBB kommentere punktet med, at vi forventer, at afgørelsen fastholdes og respekteres.

...

Ændringsforslag B:

Indsættelse af bemyndigelsesbestemmelse til Kulturministeren til at fastsætte nærmere regler om ændringer af underordnet betydning, hvor der ikke skal søges om dispensation.
§ 29 e, stk. 1 udgør omdrejningspunktet i Museumslovens sikring af landets fredede fortidsminder og lyder i dag/primò 2022: **Der må ikke foretages ændring i tilstanden af fortidsminder.**

I det fremsendte lovforslag anbefales følgende tilføjelse i umiddelbar fortsættelse heraf:
... **med mindre ændringerne er af underordnet betydning.**

I bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at ændringer af underordnet betydning generelt er kendetegnet ved beskedne, midlertidige og reversible forhold. Det hedder også her, at bestemmelsen er ny og har til formål at imødekomme private beboeres behov og almene offentlige behov. Endvidere vil ændringerne medføre administrative lettelser for ejere og myndigheder. Vurderingen vil variere fra fortidsminde til fortidsminde, alt efter hvor vigtigt og følsomt det er.

GBBs kommentar:

GBB mener, at det er en dårlig løsning og en farlig kurs at indskrive en i princippet minimal svækkelse af lovens budskab i selve hovedparagraffen. Det bør fortsat stå mejslet her og i folks bevidsthed, at *der ikke må ske ændringer i fortidsminder – uden dispensation.*

I stedet kan intentionen indordnes under § 29 j sammen med de øvrige opregnede undtagelser. Det bør samtidig understreges, at der netop er tale om midlertidige tilladelser, eksempelvis ved at lade dem løbe i en begrænset periode, før de skal fornyes. Dvs. at de under alle omstændigheder kræver et minimum af administration.

GBB kan være bekymret for, om grønt lys for ændringer "af underordnet betydning", som i øvrigt forventes defineret af Kulturministeren fra sag til sag, kan vise sig at være *en trojansk hest* ligesom B-fredningerne viste sig at være i det lange løb, da (bygning)sfrednings-gennemgangen satte ind? I forlængelse af denne proces blev mange læmfældigt administrerede fredede bygninger affredet.

Læren må overordnet være, at slapper man grebet om fortidsmindets administration, svækker man også tilstanden på længere sig.

...

Ændringsforslag A:

Der indføres i Museumslovens § 29 j et nyt stk. 3, der omfatter en række forhold /6 punkter i alt], der bl.a. kan tillægges positiv vægt, når det vurderes, hvorvidt der er tale om et særligt tilfælde, hvor der kan gøres undtagelse fra § 29 e, stk. 1 om, at der ikke må foretages ændringer i fortidsmindet.

Hidtil har der kun formelt kunnet dispenseres i få tilfælde.

Med det nye stk. 3 i § 29 j er undtagelsesmulighederne specificeret. Flere af forholdene er allerede gældende praksis, som ønskes nedfældet på tryk for at skabe bedre gennemsigtighed, mens andre er nye:

1) Hvis anden lovgivning giver grund herfor/nødvendiggør det.

GBBs kommentar:

Logisk og vel egentlig en overflødig tilføjelse?

Det oplyses da også, at der allerede administreres herefter, så vidt hensynet til fortidsmindet tillader det.

2) Forhold, der muliggør nutidig, etableret anvendelse.

GBBs kommentar:

En meget åben formulering, men eksempelvis refereres til mulig privat beboelse eller udstillingssteder på et fortidsminde. Desuden sigtes der til en lang række tekniske installationer og faciliteter.

For at imødekomme de gråzoner i fortolkningen, som ordet anvendelse kan afstedkomme, og for at understrege strengt nødvendige forhold, der kan forudsætte en dispensation, vil GBB anbefale, at udskifte termen "anvendelse" med "funktion".

Det er betryggende, at det af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at evt. ændringer skal være begrænset/minimeres og i udgangspunktet reversible, ligesom fysiske indgreb i fortidsmindet planlægges uden for fortidsmindets særlige sårbare dele. Samt ikke mindst, at "hvis der er risiko for at ruinrester, væsentlige kulturlag m.m. kan blive ødelagt ved ændringen, vil der kunne gives afslag på ansøgning om dispensation." Ligeledes er der en række forhold, der a priori ikke dispenseres til. Samtidig er det en erklæret hensigt at skabe lidt videre rammer for dispensationer af hensyn til almenvellet – vel at opfatte som ajourføring til nutidige forståelsesstandarder.

Også med dette forhold er der overvejende tale om at sætte ord på eksisterende, administrativ praksis.

3) Forhold, der sikrer og styrker fortidsmindets bevaring.

GBBs kommentar:

Det må være en selvfølge, at man passer på og reparerer fortidsmindet hensynsfuldt, som det også hidtil har været god skik. Og at det skal ske på oplyst grundlag og være arkæologisk og historisk fagligt funderet, bør også være en selvfølge. Igen en stadfæstelse af hidtidig, anerkendt praksis.

4) Forhold, der sikrer og styrker formidling og tilgængelighed af fortidsmindet.

I bemærkninger til lovforslaget forlyder det herom:

[Teksten bringes in extenso for at belyse problematikken så tydeligt som muligt.]

”Ændringer betinget af formidling og tilgængelighed må kun i begrænset omfang negativt påvirke fortidsmindets fysiske dele eller forståelsen og oplevelsen af fortidsmindet og dets visuelle fremtoning. Ændringerne skal i udgangspunktet være reversible samt være arkæologisk og/eller historisk fagligt begrundede og fremme en bedre forståelse og oplevelse af fortidsmindet.

Tilgængelighed til fortidsmindet kan ske ved hjælp af adgangsveje og stier på fortidsmindet og f.eks. bestå af trampestier, let befæstede stier (f.eks. grus eller flis), boardwalks og mindre broer. Særlige konstruktioner kan kombinere tilgængelighed og en bedre forståelse af fortidsmindet og dets lokalisering, f.eks. indvendige trapper i tårne og lette trætrapper på jordvolde. På robuste fortidsminder kan adgang for personer med funktionsnedsættelse sikres med rampe, gelænder o. lign. Ved robuste fortidsminder forstås især større jordbyggede voldsteder og forsvarsanlæg med begrænsede kulturlag.

Fortidsmindets fortælling kan fremhæves med en markering, f.eks. ved hjælp af beton-, træ- eller metalelementer, jord- eller græstørvsvolde, opmaling af indskrifter eller helleristninger samt egentlige formidlingsskilte på selve fortidsmindet. Endvidere kan der dispenseres til arrangementer, der formidler fortidsmindets fortælling, som f.eks. temadage, markeder, dramatiseringer samt gudstjenester i ødekirker.

Efter gældende praksis administreres der som beskrevet ovenfor. Lovændringen har ikke til hensigt at ændre gældende praksis, med undtagelse af de tilsigtede ændringer som nedenfor beskrevet, men har til formål at skabe et mere gennemsigtigt administrationsgrundlag i loven og angive nogle af de kriterier, der kan tillægges positiv vægt ved vurderingen af, om der kan meddeles dispensation til at foretage ændring i tilstanden af fortidsminder.

Dog har ændringen til hensigt at ændre gældende praksis ved, at der fremadrettet vil kunne gives [Det med kursiv markerede afsnit optræder ikke i Arbejdsgruppens bemærkninger, men kun i bemærkningerne i Kulturministeriets lovforslag.] dispensation til mere omfattende visuelle og fysiske ændringer [i Arbejdsgruppens bemærkninger fortsatte sætningen: end efter hidtidig praksis], hvis sådanne ændringer vurderes ekstraordinært at understøtte fortidsmindets formidling og tilgængelighed til gavn for almenvellet. I sådanne tilfælde skal der ved vurderingen af, om der kan gives dispensation, lægges afgørende vægt på:

- (1) At der er offentlig adgang til fortidsmindet størstedelen af året,
- (2) At ændringen forebygger skader ved højt besøgstryk,
- **(3) At ændringen styrker oplevelsen og forståelsen af fortidsminder, som umiddelbart er vanskelige at forstå. Det kan fx være, fordi fortidsmindet har mange historiske lag, eller fordi der ikke findes ruiner eller andre synlige dele,**
- (4) At fortidsmindet ud over den arkæologiske og historiske betydning som fortidsminde også har en særlig nyere historie og/eller stedsspecifik betydning, hvor også senere tilføjede betydningslag vil kunne tillægges positiv vægt,
- (5) At ændringen er fagligt funderet, arkæologisk og historisk,
- (6) At der foreligger en langsigtet og bindende plan for pleje og vedligeholdelse af fortidsmindet og de ændrede dele.

Ved vurdering af, om der ekstraordinært kan dispenseres til et særligt formidlingsprojekt, skal argumentation for nødvendigheden af den ønskede ændring forholde sig til, i hvilket omfang ovenstående kriterier er til stede.”

NB! Se note nedenfor fra rapporten af 19. oktober 2021 fra den Arbejdsgruppe, der blev nedsat i juni 2021 for at komme med forslag til en revision af Museumsloven – og hvis forlæg stort set er fulgt.

GBBs kommentar:

Problemet omkring brugen af *formidling* som begrundelse for en dispensation er, at hver generation er tilbøjelig til at sætte nye standarder for hvad der anses for nødvendigt og ønskværdigt. Mål og midler ændres løbende med både den generelle udvikling og nye tekniske, elektronisk og virtuelle landvindinger. Derfor er det så vigtigt ikke at fastlåse en situation, som er alt for ”firkantet” og dominerende – og uvilkårligt vil blive overhalet indenom på et tidspunkt.

Tilgængelighed er en selvfølgelig ting, som efter GBBs opfattelse naturligvis altid skal tilgodeses i en rimelig form.

Hvis lovforslagets ændringer vedtages, kommer der nu to standarder for administrationen af fortidsminder mhp. formidling:

- dels den gængse praksis, hvor eventuelle ændringer vil være reversible, og hvor man eksempelvis anbefaler markeringer i terrænet af forsvundne bygninger med beton, træ eller metalmarkeringer. ⁶

- dels en ny, fremadrettet tilgang, hvor man vil tillade ikke-reversible, omfattende fysiske og visuelle ændringer. Det understreges dog, at der er tale om ekstraordinære tilfælde – og at dette forudsætter, at de ovennævnte kriterier opfyldes.

—

I forbindelse med Nyborg Slot er der det store problem, at den helt centrale forudsætning, kriterium nr. 3: **At ændringen styrker oplevelsen og forståelsen af fortidsminder, som umiddelbart er vanskelige at forstå. Det kan fx være, fordi fortidsmindet har mange historiske lag, eller fordi der ikke findes ruiner eller andre synlige dele** ikke er rammende for situationen her. Derfor giver det heller ikke mening at genindsende det lovformeligt forkastede slotsprojekt i uændret skikkelse.

For det første er anlægget ikke vanskeligt at forstå. Et enkelt firlænget anlæg med voldgrav omkring – som eksempelvis Kronborg. Ud fra den eksisterende hovedbygning, Kongefløjen, og den bevarede rest af vagttårnet kan borganlæggets byggemåde og udstrækning mod alle fire verdenshjørner også uden problemer fastlægges. Desuden findes et omfattende skriftligt materiale – og illustrationer - af den tidligere slotsbebyggelse, som let kan formidles til besøgende.

Man er på ingen måde nødlidende, hvad angår information i Nyborg. Yderligere har de arkæologiske undersøgelser dokumenteret den ovennævnte viden om slottets udstrækning.

Skulle man nævne eksempler, hvor det kan være svært at overskue og forstå anlægget, er det snarere Vordingborg slotsruin eller Hammershus som kan komme på tale. Og ingen af stederne har man drømt om at genrejse nyfortolkede bygningsafsnit. – Tænk ellers om Andreaskirken, der har ligget som nabo til Gåsetårnet, pludselig genopstod i en eller anden nyfortolkning. Man kunne dog også blandt eksemplerne have fremhævet, at der på slotsruinen i Vordingborg faktisk er opført en ret voldsom formidlingsbygning, der dog er gravet delvis ned. GBB undrer sig i den forbindelse over, at eksemplet ikke er nævnt blandt Arbejdsgruppens eksempler (se note 1), særlig når direktøren for Vordingborgs/Sydsjællands Museum sad med i denne. Men generelt har man på borgterrænet i Vordingborg begrænset sig til – som det var og er god skik – at markere konturerne af de helt eller delvis forsvundne bygninger med cortenstolper eller -kasser. På Hammershus har man i øvrigt valgt at lægge den nye servicebygning uden for ruinområdet.

Som en kuriositet forlyder det i øvrigt, at mange lokale beboere på Fyn har drømt om en rekonstruktion af Nyborg Slot i dets storhedstid, dvs. i renæssanceskikkelsen fra 1500-tallet med tårne og spir i stedet for den moderne nyfortolkning. Så måske ville det være bedre at lave en pragtmodel, udstillet på borgholmen – fysisk eller virtuel, baseret på den eksisterende viden – og lade folk få fri adgang til at beundre den! Mens synsfeltet i øvrigt primært er optaget af den gamle, ægte kongefløj – og tårnruinen.

Hvis den nye nordfløj og de nyfortolkede ringmursafsnit i syd og på begge sider af et forhøjet tårn i øst *trods projektets nedstemning i klagenævnet i december 2020*, men via *en for demokratiet bekymrende omgåelse af denne afgørelse med den foreslåede revision af Museumsloven i sommeren 2022*, bliver en realitet, vil det fra flere vinkler blive svært at nyde synet af den gamle kongefløj – som sagt: stedets juvel.

Note 1:

I Arbejdsgruppens materiale foreligger bl.a.:

Liste over eksempler, som arbejdsgruppen har drøftet til belysning af den nuværende praksis for dispensationer af alle arter.

Nedenfor ses de eksempler, som er trukket frem i forbindelse med *formidling og tilgængelighed*.

- Maribo Kloster (Formidlingsskilte)
- Lindholm Høje (Formidlingsskilte)
- Trelleborg ringborg (Adgangsbro)
- Rævemosen (Boardwalk)
- Madsebakken (Opmaling af helleristninger)
- Gudmehallen (Betonmarkeringer)
- Ravning enge (rekonstrueret brofag)
- Kanhave Kanal (Markering af skib og bolværk)
- Kalø Slot (Indre trappe og udsigtsplatform i tårn)
- Fyrkat (Trapper på vold)
- Troldeborg ring (Trappe på vold)
- Vestvolden (Handicapsti)
- Vestvolden (Befæstningens dag – arrangement)
- Nyborg Bybefæstningen (Danehofmarked – arrangement)
- Nyborg Slot (Genfortolkning af firfløjet anlæg)

Som det ses, er der et kvantespring fra de indgreb, der er foretaget rundt om på fredede fortidsminder, til Nyborg Slot-projektet.

5) Forhold, som er forskningsbetinget

GBBs kommentar:

Forskning tjener normalt et højere formål i form af at opnå ekstra viden – på fortidsminder typisk gennem bygningsarkæologiske eller arkæologiske undersøgelser. Men oftest udgraves kun dele af fortidsmindet - for at efterlade materiale til eftertiden, som forventes at have nye teknikker til rådighed og måske også søger svar på nye problemformuleringer. En udgravning ændrer normalt ikke fortidsmindets fremtræden.

Forskning/udgravning er i allerhøjeste grad eksempler på hidtidig satsning og praksis i administrationen af fredede fortidsminder.

6) Forhold, der danner ramme om midlertidige aktiviteter.

GBBs kommentar:

Ejheller her ser GBB noget problem. Naturligvis kan man lade fortidsmindet danne ramme om ekstraordinære tiltag i form af arrangementer, koncerter eller lign. – selvsagt under behørig hensyntagen til form og indhold og med øje for sikring mod nedslidning og misbrug af lokaliteten. Det ligger jo i formuleringen, at der er tale om reversible forhold.

...

Med venlig hilsen

På vegne af Foreningen til gamle Bygningers Bevaring

Claus M. Smidt

Foreningens formand

Til Kulturministeriet

Vedrørende høringssvar til forslag til: Lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet
(Ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Vendsyssel Historiske Museum anerkender, at der kan være et behov for en justering af dele af museumslovens §29. Vi har nedenstående bemærkninger, hvor vi kan se problemer i den i forslaget angivne ordlyd.

Ændringer i Museumsloven og bilag

1. I § 29 e, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »fortidsminder«: », medmindre ændringerne er af underordnet betydning, jf. regler fastsat i medfør af § 29 e, stk. 6,«.

Denne tilføjelse kan komme til at give problemer, da man giver mulighed for, at ændringer ikke skal forbi en faglig instans. Der kan være forskel på, hvad fagfolk og lodsejer opfatter som mindre ændringer, skønt det angives, at disse vil blive fastsat af Kulturministeriet. Der angives i kommentarerne som eksempel opstilling af havemøbler en sommer, hvilket næppe er et problem. Men at opstille fx en trampolin kan lige såvel tolkes af ikke-fagkyndige, som at denne kan nedgraves. Endvidere dør det bevarende vækstlag ved længere tids tildækning.

3. I § 29 j indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»Stk. 3. Ved vurderingen af, om der foreligger et særligt tilfælde efter stk. 1, hvor der kan gøres undtagelse fra § 29 e, stk. 1, kan det bl.a. tillægges positiv vægt, at

- 1) forholdet er foranlediget af anden lovgivning,
- 2) forholdet muliggør nutidig, etableret anvendelse,
- 3) forholdet sikrer og styrker fortidsmindets bevaring,
- 4) forholdet sikrer og styrker formidling og tilgængelighed af fortidsmindet,
- 5) forholdet er forskningsbetinget, eller
- 6) fortidsmindet danner ramme om midlertidige aktiviteter.

Vendsyssel Historiske Museum har forståelse for, at der kan være tilfælde, hvor dispensationer er fornuftige, og at det er gavnligt, at det tydeliggøres, hvilke forhold, der kan ligge til grund for en dispensation. Midlertidige aktiviteter, som fx etablering af nedborede ankre til telte, vil kunne skade fortidsmindet permanent også uden for de områder, der direkte berøres af ændringer, da iltfattige lag kan udsættes for ilt og dermed nedbrydning. Desuden kan midlertidige aktiviteter medføre fx slidskader eller nedbrydning af det bevarende vækstlag pga. tildækning.

5. I Bilag 1, Kapitel 1 ændres »Følgende fortidsmindetyper er omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, hvis de er synlige i terrænet« til: »Følgende fortidsmindetyper er omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, hvis de er synlige i terrænet og ikke er opført efter år 1865«.

Det er fornuftigt at udvælge, hvilke nyere anlæg, der skal fredes. Men hvor ligger bevisbyrden for, at anlæg er opført før eller efter 1865? I Vendsyssel er en del synlige fortidsminder ikke at finde på ældre kortmateriale og er ikke blevet registreret i berejsningerne, idet de fx lå i skov eller langt fra en vej. Her vil en lodsejer måske kunne anfægte, at der er tale om eksempelvis en meget tydelig gravhøj og angive, at det er en jordbunke, der er placeret efter 1865.

Med venlig hilsen

Anne Dorthe Holm
Museumsdirektør

Sidsel Wählin
Museumsinspektør, arkæolog

Dansk Vejhistorisk Selskab
c/o Vejdirektoratet
Carsten Niebuhrs Gade 43, 5. sal
DK-1577 København V
CVR 31802067
Web: www.vejhistorie.dk
E-mail: dvs@vejhistorie.dk

Til Kulturministeriet

Dato: 12. januar 2022

Høring over lovudkast – ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet).

Dansk Vejhistorisk Selskab er en privat forening, hvis formål er at fremme interessen for den historiske udvikling af Danmarks veje og deres brug ud fra samfundsmæssige og tekniske synspunkter.

Selskabet arbejder bl.a. for at bevare vejhistoriske lokaliteter og objekter som veje, broer, milesten og andre historiske sten langs vore veje. Dette sker i samarbejde med Slots- og Kulturstyrelsens Center for kulturarv, museer, kommuner og lokalhistoriske foreninger m.fl.

Selskabet er blevet gjort bekendt med, at lovudkastet til ændring af museumsloven er sendt i offentlig høring ved Kulturministeriets skrivelse af 18. december 2021.

Museumsloven har væsentlig betydning for selskabets virksomhed. Selskabet ønsker derfor at afgive følgende bemærkninger til lovudkastet:

Selskabet kan tilslutte sig de foreslåede ændringer af museumslovens § 29 e og j, herunder vægtningen af forhold, der kan sikre og styrke fortidsmindets bevaring samt formidling og tilgængelighed.

Selskabet har følgende bemærkninger til de foreslåede ændringer af museumslovens bilag 1, kapitel 1:

Vedrørende milesten:

Selskabet er af den opfattelse, at alle milesten bør være automatisk beskyttet, uanset deres alder.

Begrundelse:

Langt de fleste bevarede milesten er opsat før 1865 og vil således fortsat være automatisk beskyttede iht. lovudkastet, men der findes et mindre antal bevaringsværdige milesten på Fyn og i Jylland, som på grundlag af deres kongelige navnetræk kan dateres til perioden 1863-1912. Desuden er bevaret et antal milesten, som ikke med sikkerhed kan dateres præcist, men som er typiske for en landsdel eller et amt. Disse sten bør også fortsat være beskyttede.

Der er ikke opsat milesten senere end 1912, hvor loven om indførelse af det metriske system i Danmark trådte i kraft, men der opdages stadig hvert år nogle få milesten, som ikke tidligere er blevet registreret i Slots- og Kulturstyrelsens database "Fund og fortidsminder".

Vedrørende kilometersten:

Kilometersten er ikke nævnt specifikt i loven, men anses for at være omfattet af "og lignende" i bilag 1, kapitel 1, pkt. 10). De ældste danske kilometersten stammer fra tiden omkring 1912 og de nærmest følgende år. Flere af disse har kulturhistorisk værdi, især de store sten tegnet af arkitekten P. V. Jensen-Klint. Desuden findes et antal forskellige typer af tidlige kilometersten, som er typiske for en landsdel eller et amt. Disse bør fortsat være beskyttede.

Selskabet skal endvidere gøre opmærksom på, at et antal kilometersten og nogle få amtsgrænsesten, især i Jylland og på Fyn, oprindeligt er milesten, som blev opsat før 1865, men som omkring 1912 blev ændret, flyttet og genanvendt. Disse sten bør efter selskabets opfattelse fortsat være automatisk beskyttede efter de samme regler som gældende for milesten.

Vedrørende vejvisersten og amtsgrænsesten:

Disse sten er ikke nævnt specifikt i loven, men anses for at være omfattet af "og lignende" i bilag 1, kapitel 1, pkt. 10). Der findes kun et begrænset antal bevaret. Det er selskabets opfattelse, at de alle bør være automatisk beskyttede uanset deres alder.

Selskabet har følgende bemærkninger til de foreslåede ændringer af museumslovens bilag 1, kapitel 2:

Vedrørende dæmninger, bro- og vejanlæg:

Mange af de ældste af disse anlæg er opført før 1865 og vil derfor også i fremtiden være automatisk beskyttede.

En del broer fra tiden efter 1865 er imidlertid historiske og bevaringsværdige på grund af deres design, konstruktion eller anvendte materialer. De broer, som ikke allerede er fredet, bør i fremtiden være beskyttet ved meddelelse fra kulturministeriet.

Vejudstyr (ud over milesten, kilometersten og vejvisersten) er f.eks. vej- og gadeskilte, færdselstavler, lyssignaler, vej- og gadebelysning samt andre former for vejafmærkning. De fleste af disse genstande stammer fra tiden efter 1865, men kan have kulturhistorisk interesse på grund af deres design, eller fordi de er tidstypiske. Det er selskabets opfattelse, at sådant vejudstyr i fremtiden bør være omfattet af bilag 1, kapitel 2, pkt. 19) Øvrige kulturhistoriske anlæg og konstruktioner.

Afsluttende bemærkninger:

Dansk Vejhistorisk Selskab har forståelse for, at alt ældre end 100 år ikke automatisk kan bevares. Hvis historiske broer, vejstykker og andre trafik- og transportanlæg og -udstyr ikke uigenkaldeligt skal forsvinde, må området overvåges af et ansvarligt museum med forskning og internationalt samarbejde på området. Dette har ikke været tilfældet siden lukningen af Danmarks Vej- og Bromuseum i 2012.

Selskabet finder, at der efter et passende åremål bør være mulighed for at justere tidsgrænsen 1865.

Selskabet bidrager gerne med forslag til, hvilke vejhistoriske lokaliteter og genstande fra tiden efter 1865, der bør være beskyttet efter meddelelse af kulturministeren.

Med venlig hilsen

Niels Christian Skov Nielsen

Formand for Dansk Vejhistorisk Selskab

Til Kulturministeriet

Hørings svar til ændringsforslag af gældende museumslov, der vil muliggøre eksempelvis genfortolkning af Nyborg Slot

Danmarks Naturfredningsforening har gennemkikket det materiale, der blev udsendt lørdag den 18. december 2021 med høringsfrist 12. januar 2022. På grund af ferieafholdelse har den uhensigtsmæssige høringsfrist hen over jul og nytår i Danmarks Naturfredningsforenings tilfælde betydet, at hørings svaret er udarbejdet i relativ hast.

Hvorfor det er påkrævet med væsentlige ændringer i gældende museumslov, som der her lægges op til, fremgår desværre ikke tydeligt i det tilsendte materiale, hvor man skal lede helt henne i baggrundsrapporten fra museumsverdens arbejdsgruppe for at finde frem til et muligt svar: Nyborg Slot.

Angiveligt har det overrasket i museumsverdenen, at sager indbragt til det uvildige Miljø- & Fødevareklagenævn har et udfaldsrum, der kan hhv. underkende og bifalde trufne afgørelser. En praksis som gældende dansk lovgivning hviler på! Klagenævnenes upartiskhed og uvildighed er det gennemgående og urokelige element i den konstruktion. I baggrundsrapporten fra arbejdsgruppen har man gennemgået alle 23 prøvelser af Slots- & Kulturstyrelsens afgørelser fra 2015-2020 i Miljø- & Fødevareklagenævnet. Heraf fremgår det, at 6 blev afvist administrativt, og 17 realitetsbehandlet. Af disse gav Miljø- & Fødevareklagenævnet medhold til Slots- & Kulturstyrelsen i 16 ud af 17 afgørelser. Tilbage står afslaget til det prestigefyldte "Nyborg Slot (genfortolkning af firfløjet anlæg)", som det relativt uskyldigt er anført i bilagene til rapporten.

Danmarks Naturfredningsforening har fundet baggrundsinfo i medierne om Nyborg Slot sagen. Angiveligt er der tale om et projekt under ledelse af samme Slots- & Kulturstyrelse som træffer afgørelserne (dispensationerne) til at "genfortolke" Nyborg Slot herunder bygge ovenpå eksisterende ruin. I pressen udtalte daværende borgmester i Nyborg Kommune sin fortørnelse over Miljø- & Fødevareklagenævnets afslag med begrundelsen, at man havde "arbejdet på projektet i 10 år" og det var anslået til 350 millioner kroner. Afslaget fik endda Østfyn Museum til at klage over afgørelsen og afgørelsens "lukkethed" til Folketingets Ombudsmand. Hverken afslag eller klagen fra Østfyns Museum til Ombudsmanden fremgår af hjemmesiden for Nyborg Slot, hvis nyhedskartotek ellers omfatter stort og småt. Ombudsmanden afviste klagen.

Miljø- & Fødevareklagenævnet har endvidere i marts 2021 afvist at genbehandle sagen, hvilket udløste en politisk delegation til Folketingets Kulturudvalg af daværende borgmestre fra Nyborg, Kerteminde og Langelands kommuner. Kort efter blev den håndplukkede arbejdsgruppe nedsat, hvilket resulterer i de foreslåede ændringer af museumsloven.

I Miljø- & Fødevareklagenævnets afslag over Nyborg Slot projektet indgår en vurdering af, hvorvidt Slots- & Kulturstyrelsen er inhabil i sagen, når styrelsen selv står fadder til projektet, samtidig med også at give tilladelser til det. Her vægter Miljø- & Fødevareklagenævnet flere forhold, herunder (u-)muligheden for substitution af ansvaret, samtidig med at Center for Restaurering og Projektet vægtes som væsentligt forskelligt fra samme styrelses Center for Kulturarv, Fortidsminder, begge under Slots- & Kulturstyrelsen. I en verden af to selvstændige styrelser - Slots- & Ejendomsstyrelsen og Kultur(arvs)styrelsen - som det har været tilfældet indtil for få år siden, ville denne diskussion om inhabilitet ikke have været nødvendig at skulle tage stilling til. Hvis loven vedtages i sin nuværende form, vil den type sager, hvor Slots- & Kulturstyrelsen har en finger med i begge lejre, blive hyppigere og hyppigere, noget forslaget ikke helt ses at adressere problemerne ved.

Umiddelbart kan det både undre og ryste, at et enkelt prestigeprojekts løben panden mod muren (først efter 10 års arbejde med projektet?), skal udløse en lovændring (faktisk to, når loven om Miljø- & Fødevareklagenævnet også ændres!). Høringssvarene forud for optagelsen af de § 4 beskyttede sten- og jorddiger i daværende naturbeskyttelseslov i museumsloven anno 2004 vækker i hvert fald genklang, i forhold til at Kulturministeriet ikke nødvendigvis er sig ændringernes rækkevidde fuldt ud bevidst. Dengang råbte flere høringsparter op om risikoen for at overse digernes "beskyttelse mod væsentlige tilstandsændringer", der var analogt til § 3 beskyttede naturområder, når nu digerne i stedet blev forflyttet til at være del af "fortidsminder" i museumsloven. Et forhold som daværende Kulturarvsstyrelse negligerede, men som i dag har ført til massive fjernelser og flisning af alt levende på digerne, noget der i hvert fald må gå direkte imod "ønsket [om] at flest mulige skal opleve, forstå og have glæde af vores fælles kulturarv", som gentages flere steder af lovforslaget.

Når Danmarks Naturfredningsforening læser ned igennem det relativt rodede og uklare tekstunivers i høring, så kan foreningen ingen steder læse, at ændringerne ikke *også* vil påvirke alle beskyttede sten- og jorddiger foruden alle gravhøje mv., på trods af ændringernes udgangspunkt i Nyborg Slot. Det fremføres til gengæld flere steder at lovgivningen er stort set uændret siden 1937, hvilket så blot understreger at Slots- & Kulturstyrelsen er relativt blind for den omfattende inddragelse af biologiske og naturhistoriske kvalitetselementer, som samme lov fik ansvaret for i 2004.

Kogt ind til benet skal der ændres i, hvordan man fremadrettet kan meddele dispensationer til ændringer i tilstanden af fortidsminder. Fremadrettet skal det være op til Kulturministeren, "hvad der er af underordnet betydning". Samtidig med at det indføres en række alment gyldige, bløde betragtninger, som skal medtages på vægtskålen til fordel for dispensation, frem for afslag. Skulle heller ikke dette være nok til at gennemføre et prestigeprojekt som "nyfortolkningen af Nyborg Slot", så vil den til enhver tid siddende Kulturminister kunne "fastsætte nærmere regler om vilkår" til dispensationer.

Hvad skal holdningen være til dette? At nogle projekter er "too big to fail"? Kikker man seriøst på museumsloven og Slots- & Kulturstyrelsens fuldstændig blinde vinkler for biodiversitet på såvel sten- og jorddiger men også gravhøje og muligheden for at genoprette god pleje af disse ved eksempelvis afbrænding, så er der masser af forhold, som Slots- & Kulturstyrelsen burde have taget op til lovrevision længe før end denne særlovslignende foranstaltning. Ydermere bekymrer det markant, at det ingen steder fremgår, at den lempeligere praksis og hensyntagen til "hække, trampoliner og havemøbler" netop ikke også kommer til at vedrøre gravhøje i det åbne land, gravhøje nær beboelse eller for den sags skyld allerede foretagne ulovlige nedlæggelser af sten- & jorddiger, som skal tælles i tusindvis, foruden de hundredvis af diger hvis lovliggørelse er fortabt af Slots- & Kulturstyrelsens egen myndighedspassivitet.

Danmarks Naturfredningsforenings mangeårige arbejde med beskyttelsen af gravhøje, kirkegårdsdiger og beskyttede sten- og jorddiger, der ofte er formidlet i klager til Miljø- & Fødevareklagenævnet, har aldrig givet grund til at kritisere nævnet for manglende ekspertise eller for ikke at følge lovens oprindelige og nuværende intentioner til punkt og prikke. Derfor forekommer ønsket om at indsætte to særligt kulturkyndige ministerudpegede konsulenter som overflødig og mistillidsskabende baseret på denne ene sag, Nyborg Slot. Hvordan kan et Kulturministerium i øvrigt foreslå en lovændring, der ligger udenfor ministeriets ressortområde? Er det overhovedet muligt rent lovteknisk?

Når Kulturministeriet savner kulturkompetencer i Miljø & Fødevareklagenævnet, ser Danmarks Naturfredningsforening behov for at pege på Slots- & Kulturstyrelsens manglende kompetencer på naturområdet. I flere forskellige sammenhænge har Danmarks Naturfredningsforening måtte konstatere en ekstrem svag forståelse for biodiversitet på gravhøje, hvor Slots- & Kulturstyrelsen i nuværende og tidligere sager har været stærke modstandere af naturafbrænding selv af gravhøje kaldet "Blushøj" og "Baunehøj". Angiveligt fordi Slots- & Kulturstyrelsen har en oplevelse af, at de sten, der måtte titte frem af jorden vil varmesprænge og ødelægges, noget man må antage er sket for århundreder siden, hvis det vel at mærke overhovedet er sket. Tilsvarende er ligegyldigheden overfor den biodiversitet på de 35.000 km beskyttede sten- og jorddiger himmelråbende. Trods gentagne henvendelser om den masse på gamle hule træer og hjemmehørende blomstrende buske, der har befolket digerne i snart 200 år, som foregår nu og har stået på over adskillige år, har Slots- & Kulturstyrelsen valgt at forholde sig totalt afventende. Kun yderligere forhalende udpegninger og undersøgelser af disse landskabs- og kulturelementer, som har ligget frit synligt og tilgængelige i århundreder, har styrelsen kunne finde på. Ikke en eneste sag om totalfjernelse af alt levende ovenpå digerne har Slots- & Kulturstyrelsen formået at træffe, hvilket er beskæmmende. Særligt i lyset af digernes massive bidrag til en placering af "agerlandet" som landets 3. rigeste naturområde målt på rødlistede arter (seneste nationale rødliste).

Ser man på citatet "*Gennem en årrække har der både fra politisk side og i befolkningen generelt været et ønske om, at vores fælles kulturarv ikke bare skal bevares til fremtidens generationer, men at den også er tilgængelig og formidles til samtiden. Kulturarven skal ikke kun være for få indforståede. Tværtimod er ønsket, at flest muligt skal kunne opleve, forstå og have glæde af vores fælles kulturarv. På den måde skabes også større opbakning til selve bevaringsindsatsen*", og læser det i sammenhæng med ovenstående, så er det slående så blind Slots- & Kulturstyrelsen har været for biodiversiteten på gravhøje og sten- og jorddiger - men også forsvarsvolde. Eksempelvis Fredericia Vold, der er lavet af jord fra længe før landbruget ødelagde forbindelsen med naturen, og derfor burde rumme mere end den håndfuld smaragdgrønne græsarter, som har rullet deres tykke tæppe udover det hele. Faktisk forekommer ordet "biodiversitet" overhovedet ikke i lovforslaget, og "natur" kun 3 gange alle i forbindelse med reference til naturbeskyttelseslovens fortidsmindebeskyttelseslinje.

Når lovforslaget reelt er baseret på et enkelt projekt, Nyborg Slot, så skræmmer sporene fra da Slots- & Ejendomsstyrelsen i forbindelse med reoveringen af Fredensborg Slotspark i 2013, så stort på forekomsten af den sjældne og rødlistede bregne Murrude, som blev fjernet i forbindelse med projektets "smuksering" af flere marmorstatuer. Endelig er mange lignende slotte og herregårde ofte omfattet af fredningsbestemmelser, som "gentænkning" og reovering i sidste ende formentlig også skal dispenseres fra.

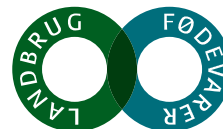
Opsummerende må Danmarks Naturfredningsforening konkludere, at de foreslåede lovændringer virker unødvendige og baseret på ét enkeltstående afslag fra et i øvrigt sundt

Dato: 12. januar 2022
Til: Slots- & Kulturstyrelsen
Skrevet af: Jan Pedersen, jap@dn.dk, Danmarks Naturfredningsforening

klagenævnsystem, der jævnligt udsættes for politisk indblanding, samtidig med at foreningen vil stille et åbent spørgsmålstegn ved, hvorvidt det ligger indenfor Kulturministeriets rækkevidde at ændre på et klagenævn under Miljøministeriet. Da der angiveligt er et bredt politisk flertal bag ændringsforslaget, er høringssvarene formentlig ret underordnede. Derfor vælger Danmarks Naturfredningsforening at se frem imod en snarlig oprydning i og revision af museumsloven, så lovgivningen endelig kan få rystet "1937-støvet" af sig, og være en del af en national indsats for biodiversitet. Dette vil naturligvis kræve politisk vilje og biologisk faglighed og indsigt i Kulturministeriet og Kulturstyrelsen, eller i det mindste at minister og styrelse inddrager de fornødne fagligheder. I den sammenhæng står Danmarks Naturfredningsforening gerne til disposition med erfaring og cases.

På Danmarks Naturfredningsforenings vegne

Jan Pedersen, biolog og naturkonsulent
DN Sekretariatet
jap@dn.dk

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høring over lovudkast – ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Vi sender hermed Landbrug & Fødevarers bemærkninger til den høring, Kulturministeriet har udsendt d. 18. december 2021 med udkast til ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Indledningsvis ønsker vi at kvittere for, at der er nedsat en arbejdsgruppe, der har haft lejlighed til grundigt at gennemgå den nuværende administrationspraksis og foreslå velmente og tidssvarende lempelser. Der er ikke tvivl om, at fortidsminder skal respekteres, men der kan være en vanskelig afgrænsning af fortidsmindets omfang.

Overordnet set er vi på den baggrund positive over for de lempelser, der her lægges op til. Landbruget har i flere tilfælde været i den situation, at for længst nedlagte diger ønskes retableret, selvom den nuværende ejer ikke har haft kendskab til eller mulighed for at kunne se, at nedlægningen har fundet sted. Retableringen giver i sig selv dog ikke bevaringsværdige fortidsminder. Vi anbefaler derfor, at det med de foreslåede ændringer i § 29j yderligere angives, at "forholdet er nedlagt i god tro og ikke uden uforholdsmæssige omkostninger kan retableres".

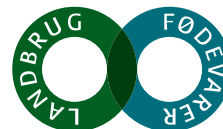
En retablering af et forsvundet dige skaber ikke et fortidsminde, kun en kopi. Vi anbefaler derfor, at der i forbindelse med behandling af dispensationssager m.v. sker en vurdering af fortidsmindets bevaringsmæssige værdi i form af en individuel værdibaseret fredningsbeskrivelse.

Vi vil desuden gerne opfordre til, at ejerne af privatejede fortidsminder inddrages i så vid udstrækning som muligt i forbindelse med vurderingen af, om der er tale om fortidsminder af underordnet betydning. Dette kan ske i form af høring og vurdering af proportionalitetshensyn.

Der lægges i forslaget op til, at Landbrug & Fødevarer skal være med til at udpege sagkyndige til en ny kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet. Vi stiller os meget gerne til rådighed ift. indstillingen, men vil ikke undlade at nævne, at vi meget gerne ser, at nævnet i højere grad gør brug af sagkyndige medlemmer, og ikke mindst besigtigelse i disse sager, hvor vurderingen af det konkrete fortidsminde i høj grad er en skønspræget afgørelse.

I forhold til indstillingsberettigede organisationer mener vi, at det er vigtigt, at ejere og brugere er med til at udpege medlemmerne af klagenævnet.

Da BYFO, Historiske Huse, Landbrug & Fødevarer, samt Dansk Skovforening tilsammen repræsenterer og har det daglige ansvar for størsteparten af landets 32.000 synlige fortidsminder, foreslår vi i tråd med Høringssvaret fra Historiske Huse, at det er disse tre foreninger, der sammen med Landdistrikternes Fællesråd i forening indstiller tre kandidater.

Vi er desuden helt på linje med Historiske Huse, når de i deres høringssvar ønsker en øget mulighed for dispensation på bebyggede fortidsminder med blandt andet privat beboelse.

Med venlig hilsen

Mikael Strandbygaard
Chefkonsulent

Miljø & Bæredygtighed

M +45 2857 6901
E mist@lf.dk

Roskilde den 12.januar 2022

Høringssvar vedrørende "Forslag til lov om ændring af museumslov (fortidsminder)".

Undertegnede er medlem af menighedsrådet for Himmelev sogn samt medlem af stiftsrådet i Roskilde, men nærværende høringssvar afgives som privatperson og tegner således ikke de nævnte råd.

Udkast til lovforslag er fremsendt til høring 18.december med svarfrist 12.januar, hvilket i det væsentlige dækker jule- og nytårsperioden. Der har således ikke været mulighed for at rejse en drøftelse af lovforslaget i de nævnte råd.

Uagtet det er museerne, der er den direkte part i lovgivningen om fortidsminder, forekommer det underligt, at de lokale kirkelige myndigheder (f.eks. stifterne) ikke er inddraget i høringen. En række fortidsminder er jo beliggende på kirkens ejendomme. Denne forundring er så meget desto større, når man nærlæser høringslisten. Helt naturligt er museerne omfattet af høringen, men derudover høres også en lang række interesseorganisationer m.m., dog ikke kirken.

Overordnet ser lovforslaget fornuftigt ud med de fornyelser, der lægges op til. Men ikke desto mindre kunne der være specifikke forhold eller uhensigtsmæssigheder, som kirken måske kunne identificere og afgive bemærkninger til ved en høring.

Derudover forekommer det ikke særlig rimeligt, at høringsperioden (Jul og Nytår) er fastsat således, som det er sket.

m.v.h.

Eigil Waagstein

Eigil Waagstein
Østre Kirkvej 15
4000 Roskilde
Tlf. 20304551

Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk

Kongens Lyngby, januar 2022

Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk

Kongens Lyngby den 12. januar 2021

Udtalelse til forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. (Ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Bygningskultur Foreningen finder, at det er hensigtsmæssigt med en revidering af de gældende bestemmelser i museumsloven, der under er række forudsætninger kan medføre en mere smidig sagsbehandling i ansøgninger om ændringer i tilstanden i fortidsminder. Det må dog understreges, at det er vores opfattelse, at loven fortsat bør administreres restriktivt.

Foreningen finder det positivt, at der oprettes en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet, og at indstilling af de sagkyndige medlemmer sker i samarbejde mellem Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur og andre sagkyndige organisationer.

Venlig hilsen

Birte Rørbæk

Bente Kjøller

Formænd

Høringsvar vedrørende forslag til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet (Ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum finder, at der er mange positive elementer i det forslag til ændring af museumsloven, der sendtes i høring den 18. december 2021. Vi kan kun bifalde, at der med ændringsforslaget sigtes mod at skabe bedre muligheder for adgang til og formidling af vore fortidsminder.

Det i lovforslaget fremsatte ønske om at ophæve den automatiske fredning af fortidsminder opført efter 1865 giver imidlertid anledning til en vis bekymring. Vi forstår, at fredede fortidsminder, der daterer sig efter 1865, fortsat vil bibeholde deres beskyttelse såfremt loven vedtages, men at de nu kan af-fredes på foranledning af kulturministeren. Vi forstår videre, at kulturministeren i reglen kun vil tage initiativ til at vurdere muligheden for af-fredning, såfremt kulturministeren modtager henvendelser fra borgere eller institutioner desangående. I den forbindelse finder vi det naturligvis overordentligt vigtigt, at beslutninger i sådanne sager hviler på et solidt fagligt grundlag. Den foreslåede oprettelse af en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, hvor klagesagerne behandles med deltagelse af to sagkyndige inden for kulturarvsområdet er derfor efter vor opfattelse af stor vigtighed. Imidlertid savner vi en eksplicitering af de lokale kulturarvsinstitutioners rolle. Det bør være således, at man i sager om eventuelle affredninger altid inddrager det pågældende museum i hvis ansvarsområde det specifikke fortidsminde findes – og dertil museer med særlige ansvarsområder, der kan have relevans grundet fortidsmindets karakter. Involvering af museerne i beslutningsprocesserne finder vi dertil har en særlig relevans, i de tilfælde, hvor anmodningen om en eventuel fredningslempelse eller af-fredning måtte komme fra en statslig institution. Her kan involveringen af de statsanerkendte museumsinstitutioner være med til at sikre armslængdeprincippet.

Det er vigtigt, at en eventuel lovændring ikke medvirker til at erodere opfattelsen af de fredede fortidsminders status generelt. Bevarelsen af fredet kulturarv i er i almindelighed allerede under pres fra mange sider. Diverse privatøkonomiske interesser, samfundsmæssige behov for udvikling af

GAMMEL ESTRUP
DANMARKS HERREGÅRDSMUSEUM
THE DANISH MANOR & ESTATE MUSEUM

Randersvej 2
8963 Auning
Danmark

T +45 8648 3001
F + 45 8648 3181
post@gammelestrup.dk
www.gammelestrup.dk

Protector:
Hans Kongelige Højhed
Prins Joachim

12 feb 22

kh/BA

infrastruktur mv. og – i stigende grad – ønsker om øget hensyntagen til naturen har en styrke og en bevågenhed, der kan føre til kulturarvens tilsidesættelse.

Endelig finder vi at en vedtagelse af lovforslaget fordrer, at der udarbejdes og fremlægges en klar politik for, hvorledes man sikrer sig, at der løbende sker en hensigtsmæssig udpegning af fortidsminder, hvis tilblivelse daterer sig efter 1865.

De bedste hilsener

Britta Andersen

Museumsdirektør

Gammel Estrup

Danmarks Herregårdsmuseum

Til

AK@kum.dk

&

kum@kum.dk

Høring over lovudkast - ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet)

Organisationen danske Museer (ODM) takker for muligheden for at afgive høringssvar til ovennævnte lovudkast.

Overordnet ser ODM positivt på, at ændringerne i museumsloven bekræfter og fastholder vigtigheden af at beskytte kulturarven, men tillige også har til hensigt at sikre og præcisere hensynet til formidling og tilgængelighed, hvilket i øvrigt Museumslovens §1 og §2 understreger vigtigheden af.

Det er af afgørende betydning, at kulturarven formidles og tilgængeliggøres for alle, for netop derved kan den fastholde såvel sin fortidige- som sin nutidige betydning og medvirke til at sikre, at den bevares for eftertiden. Vi noterer i øvrigt, at forarbejdet til lovændringerne i høj grad bygger på det grundige forarbejde, som en række eksperter fra landets museer har udarbejdet.

ODM vil gerne kvittere for, at lovforslaget adresserer de to opmærksomhedspunkter, som vi bragte på banen ved vores skrivelse af 28. februar 2021 til Kulturministeren og Erhvervsministeren. Det er således positivt, at lovforslaget tydeliggør dispensationspraksis og generelt er opmærksom på at sikre, at der for fremtiden er en ensartet og mere gennemsigtig praksis. Det er endvidere af væsentlig betydning, at det med lovforslaget sikres, at der beskikkes sagkyndige med ekspertise inden for kulturarvsområdet i Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Vi bemærker med tilfredshed, at ODM er udpeget til at skulle medvirke til at vælge kandidater til nævnet. En rolle vi gerne påtager os.

ODM undrer sig dog over, at der i bemærkningerne 3.5.4 står, at Kulturministeriet godtager arbejdsgruppens anbefaling til organisationer, som kan udpege sagkyndige til en ny kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Dog mener Kulturministeriet ikke, at Kommunernes Landsforening har den fornødne ekspertise på kulturarvsområdet og derfor ikke bør være blandt organisationerne, som udpeger sagkyndige til den nye kulturarvsafdeling. I tillæg hertil mener Kulturministeriet, at antallet af organisationer, som kan udpege sagkyndige bør øges, være lige i antal og varetage hhv. et brugerperspektiv og bevaringsperspektiv. Derfor vurderer

Association of Danish Museums
Vartov, Farvergade 27D
1463 København K, Denmark
T + 45 4914 3966
F + 45 4914 3967
info@dkmuseer.dk
www.dkmuseer.dk

Nils M. Jensen
Direktør/Director
M +45 25489328
nmj@dkmuseer.dk

Kulturministeriet, at BYFO Historiske Huse og Landbrug & Fødevarer, Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur, Bygherreforeningen og Landdistrikternes Fællesråd bør tilføjes som organisationer, der repræsenterer et brugerhensyn. Når KL ikke skal deltage fordi de ”ikke har den fornødne ekspertise på kulturarvsområdet”, er det uforståeligt hvorfor brugerhensynet skal være repræsenteret fsv. angår Landbrug og Fødevarer, Bygherreforeningen og Landdistrikternes fællesråd, der ikke formodes at besidde sagkyndig ekspertise på kulturarvsområdet – og på et område der handler om de fredede fortidsminders ve og vel.

Den foreslåede 1865-grænse for automatiske fredninger, og ”bagatelgrænsen” i forhold til f.eks. midlertidige formidlingstiltag på og ved fredede fortidsminder, ser vi som et velkomment afbureaukratiseringsbidrag, når blot det sikres, at der udarbejdes grundige praksisbeskrivelser og påpasselighed i sagsbehandlingen. Der bør i den sammenhæng arbejdes grundigt med praksis i forhold til definition på hvad begrebet ”Fysiske formidlings- og tilgængelighedstiltag til gavn for almenvellet” skal indeholde. Det hilses dog velkomment, at ”ændringernes omfang skulle/skal være begrænset i både omfang og udtryk, og ændringerne vil i udgangspunktet skulle være reversible” jfr. Bemærkningerne, kap. 1 – indledningen, s. 10.

Vedr. Bemærkninger 3.3 s. 23ff ”Ændringer af underordnet betydning” anføres under 3.3.3 at ”forhold af underordnet betydning generelt er kendetegnet ved at være beskedne, midlertidige og reversible forhold. Der vil således være tale om ændringer, der kun medfører ubetydelige fysiske indgreb på fortidsmindet, og som kun i ringe grad påvirker den visuelle oplevelse. Som eksempler på forhold af underordnet betydning kan bl.a. angives opstilling af havemøbler og trampoliner på terræn eller udskiftning af beplantning, der ikke vurderes at skade fortidsmindets konstruktion eller kulturlag. På vejbroer og -dæmninger kan eksisterende asfaltbelægning og anden belægning, der ikke har historisk sammenhæng med fortidsmindet, vedligeholdes og udskiftes. For nærmere om den foreslåede ændring henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, og bemærkningerne hertil”

Nyordningen bifaldes generelt, men ved visse fortidsminder er opstilling af havemøbler, trampoliner etc. medvirkende til at sløre fortidsmindets karakter. Også beplantning, der er helt fremmed for et fortidsmindes karakter og historiske kontekst, kan være problematisk. Lovforslaget tager således kun hensyn til om en ændring har indvirkning på konstruktion eller kulturlag, men ikke på den visuelle oplevelse. Der kunne nævnes eksempler hvor fortidsminders udtryk sløres væsentligt af borde/bænkearrangementer, blomsterkummer og parasoller, og som giver indtryk af ferieland og restaurant. Der er også eksempler hvor helt fremmedartet beplantning ændrer et fortidsmindes karakter – herunder både udsyn og indsigt - og som giver fortidsmindet karakter af haveanlæg. Det må formodes, at reglen om ændringer af underordnet betydning med forslaget vil skabe flere konflikter og mere sagsbehandling. Det forudses endvidere, at det vil være forbundet med vanskeligheder at få etableret en gennemskuelig praksis, og således ikke vil medvirke til at skabe et mere gennemsigtigt administrationsgrundlag, som det tilstræbes efter Bemærkninger 4. ”Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige”, princip 1 (side 38)

I sammenhæng hermed er er ordvalget i § 29e uheldigt. Her indsættes efter stk. 5 som nyt stykke: »Stk. 6. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om ændringer i tilstanden af fortidsminder, der er af underordnet betydning efter stk. 1, herunder hvilke ændringer i tilstanden af et fortidsminde, der anses for at være af underordnet

betydning. Som teksten er udformet kan man komme i tvivl om nærmere regler gælder fortidsminder af underordnet betydning - eller om det gælder ændringer af underordnet betydning.

Med venlig hilsen

Nils M. Jensen
Direktør

6. januar 2022

Til: ak@kum.dk og kum@kum.dk

Høringssvar over lovudkast – ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (ændring af regler på fortidsmindeområdet).

I Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur har vi med interesse fulgt sagen om Nyborg slot og arbejdet i den arbejdsgruppe som ministeren, i den forbindelse, nedsatte. Arbejdsgruppens opgave var at vurdere behovet for en ændring af museumslovens bestemmelser på fortidsmindeområdet med henblik på at sikre den rigtige balance mellem beskyttelse og formidling. Denne vurdering har nu udmøntet sig i et lovforslag, der lemper reglerne for formidling på fortidsminder og dermed vil gøre det muligt, bl.a., at realisere byggeriet på Nyborg slot.

I Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur har vi følgende bemærkninger til ændring af lov og Miljø- og Fødevareklagenævnet:

Først og fremmest ser vi positivt på forslaget om at der oprettes en kulturarvsafdeling i Miljø- og Fødevareklagenævnet og at to faste, sagkyndige på kulturarvsområdet kan indkaldes i konkrete sager. Vi ser frem til, i samarbejde med Organisationen Danske museer, Danmarks naturfredningsforening og ICOMOS at indstille tre kandidater.

I Landsforeningen for bygnings- og Landskabskultur har vi følgende bemærkninger til forslaget til lov om ændring af museumsloven:

Med indførelsen af §29 j stk. 3 åbnes op for en række forhold, der kan tillægges positiv vægt når det vurderes, hvorvidt der er tale om et særligt tilfælde, og der dermed kan foretages ændringer i fortidsmindet. Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur vurderer, at en sådan lempelse kan få uønskede konsekvenser for fortidsminderne.

Udfordringen er i hvert fald at sikre, at denne formidling foregår på stedets og historiens præmisser.

Formidling er allerede i dag et af de hensyn som kan retfærdiggøre, at der dispenseres fra museumslovens generelle forbud mod byggeri på fortidsminder. Hensynet til formidling, tilgængelighed, og et større handlerum for fortidsminder i brug, mener ministeren altså skal tillægges endnu større vægt end, hvad loven giver mulighed for i dag.

Forslaget til lempelsen af loven er, som allerede nævnt, primært affødt af byggeriet til 350 mio. på Nyborg Slot.

Opfordringen herfra skal lyde, at man skal tænke sig rigtig grundigt om før der ændres i museumsloven. Det er klart, at der lokalt er stærke interesser i de enkelte projekter, store som små. Tillades et kæmpe byggeri på Nyborg Slot, vil det derfor være ganske uforståeligt, at der f.eks. på gravhøjene ikke kan etableres større formidlingstiltag; hvad med et udkigstårn på toppen af gravhøjene?

Det bærende i den nugældende museumslov er at beskytte fortidsminderne imod fysiske og visuelle ændringer og således sikre, at deres arkæologiske vidnesbyrd bevares intakt og at deres oprindelige udtryk og fortælling opretholdes for eftertiden. Disse bestemmelser har eksisteret i næsten 100 år. Imidlertid vil ændringer, uanset hvor gennemtænkte de er, have konsekvenser som rækker langt ind i fremtiden.

Hvad sker der egentlig med de steder og den kulturarv, vi skal opleve, hvis det hele bliver pakket ind i moderne bygninger med caféer, museumsbutikker og super aktuel arkitektur? Jeg frygter, at det hele kommer til at ligne hinanden. Det bliver umuligt at kende forskel på om du har oplevet et voldsted, en slotsruin, et vadehavslandskab eller en skovvandring, for der står sjove trappetårne alle steder, og museumscaféen serverer den samme, kultiverede frokost og har de samme tørklæder til salg, hvad enten du besøger Bornholm eller Nyborg.

Vores opfordring er derfor klar: Formidlingen skal underlægge sig stedet. I denne digitale tidsalder kan et link, eller en QR-kode, lynhurtigt sende enhver med en smartphone hen til en hjemmeside med alle de informationer, der er nødvendige for at forstå det pågældende sted. Små film og guider, der bogstavelig talt falder lige ned i hånden på de besøgende, fortæller stedets historie og virtuelle briller kan føre dig direkte ind i historien.

Hvis der endelig skal bygges faste installationer på fortidsminder, skal det ikke bare tilgodesee de turister, der i dag er på konstant og hektisk jagt efter nye steder at besøge, ej heller fordi lokale interesser har stærkt fokus på turistmasserne.

Nye trends vil i større omfang lægge vægt på en autentisk oplevelse af uforstyrret ægthed og autenticitet således at den besøgende, med udgangspunkt i mere beskedne formidlingsgreb og

egen fantasi, selv kan skabe fortælling og oplevelse. Store formidlingstiltag, der er interessante på anlægstidspunktet, kan vise sig hurtigt at blive utidssvarende.

Ændringer af underordnet betydning

Der indsættes i loven en bemyndigelsesbestemmelse til kulturministeren til at fastsætte regler om ændringer af underordnet betydning, hvor der ikke skal søges om dispensation. Vi mener, at der i loven skal være en nærmere præcisering af, hvilke ændringer i tilstanden af fortidsminder, der er af underordnet betydning.

Med venlig hilsen

Karen Margrethe Olsen
Formand

Hørings svar fra

Foreningen for Nyborgs Forskønnelse

til lov om ændring af museumsloven og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (Ændring af regler på fortidsmindeområdet).

Holckenhavn, den 17. januar 2022

Allerførst må Foreningen for Nyborgs Forskønnelse pointere Foreningens store utilfredshed med tidspunktet for høringsbrevets udsendelse lige op til en juleferie, hvor tiden er knap, og som i Foreningens tilfælde IKKE blev modtaget, før Foreningen selv gjorde opmærksom på ikke at have modtaget dette og efter at være blevet oplyst om brevets eksistens fra anden side og dette på *selve* dagen for høringsfristens udløb - 12. januar.

Samtidigt har Foreningen måtte konstatere en høringsfrist for indsendelse af materialet, der var *forkert* i henhold til gældende regler. Efter denne påpegning og efter selv at skulle anmode om at få høringsbrevet sendt, fik Foreningen udsættelse til mandag den 17. januar. En dato, som de øvrige foreninger næppe har været vidende om, og som dermed har givet dem al for kort tid til så tung en sag, som et af DK's største klenodier er: Nyborg Slot. For lad os være ærlige! Det er tydeligt, at en revision af Museumsloven har afsæt i Nyborg Slot højst sandsynligt i et forsøg på at kunne legitimere en eventuel omgørelse af en demokratisk afgørelse, der viste sig ikke at falde ud til diverse særinteressers forhåbning og ønsker.

Ovenstående trækker yderligere spor til tiden med afgørelsen om dispensation fra fredningsbestemmelserne for projekt Nyborg Slot, jfv. Museumslovens §29e stk.1, der blev offentliggjort 19. juni 2019. Meget upassende fandt denne afgørelse sted under et forretningsministerium. Denne kendsgerning svækker enhver tillid til en lovgivning, der skal kunne stå entydig, uanfægtet og hævet over al øvrig beslutnings- og myndigheds udøvelse i det danske samfund. Dette umiddelbare indtryk synes forstærket af, at man fra Slots- og Kulturstyrelsens (SLKS) side ikke hidtil har vist de klage- og høringsberettigede den fornødne respekt. Foreningen henviser til tilsynet 23. juni 2020, hvor en direktør fra Østfyns Museum med et stærkt positivt syn på sit eget indstillede projekt - om end ikke som part i sagen - fik masser af taletid og de klageberettigede mindre. Troen på at udvise projektet retfærdighed har for længst fortabt sig. Nu senest med en revision af Museumsloven, der kan trække nye kedelige spor, om end der også er præciseringer, formuleringer og anbefalinger, der i nogen tilfælde kan gavne en tung proces.

Nedenstående kommentarer og bemærkninger til en revision af Museumsloven og arbejdsgruppens anbefalinger hertil vil alene og specifikt tage afsæt i Foreningen for Nyborgs Forskønnelses vedtægter og helt konkret Nyborg Slot, da slottet og Nyborg er og bliver vores

eksistensberettigelse og vores videns baggrund og fundament. Vi er indigneret over et forsøg på en fortsat udvikling af et projekt, der for længst er blevet underkendt af et demokratisk nedsat ankenævn, og som dermed er stedfæstet.

MAGT ARROGANCE OVERFOR MENIGMAND

Vi startede oprindeligt vores forening, fordi vi ønskede at være Nyborg Slots talerør i.f.t at værne om dette vores stolteste klenodie for fremtiden, da vi lærte om et beskæmmende cubistisk byggeprojekt, der ville 1. dels ødelægge Slotsholmen og 2. dels fratage udsyn til selve slottet. Vi blev vidne til en proces omkring Nyborg Slot, der ikke syntes at tåle omverdenens fulde opmærksomhed, jo mere vi hørte om projektet, og som skabte en enorm mistillid blandt mange lokale nyborgensere overfor såvel staten som politikere.

Vi har sammen med de 3 øvrige klageberettigede Foreninger kunne konstatere manglende åbenhed i beslutningsprocessen, igangsættelse af byggeri uden lovhjemmel og nu senest ringeagt overfor en officiel ankeinstans. SLKS's indstilling af CUBO's repræsentant som rådgiver for Ministeren i det Særlige Bygningssyn - vel vidende at CUBO var med i konkurrencen om Nyborg Slot - er endnu en ting at nævne.

Meget er ikke kommet frem til offentligheden endnu. Næppe ej heller denne at projektets initiativtagere og største interessenter, der er drevet af faglig stolthed og et eftermæle tæller én eneste familie.

Med fuld agtindsigt må man formode, at de høringsberettigede Foreninger besidder langt større indsigt i sagen end de fleste og højst sandsynligt langt mere end de lokale fynske politikere, som forenklet ofte nøjes med at henholde sig til bestyrelse over 10 års "spildt" arbejde som argument for at begå et uopretteligt overgreb på et 1000 år gammelt slot!

Rettidig omhu har været ikke eksisterende. Man har i flere år vidst, at der var en 50% risiko for, at projektet ikke ville blive til noget. Alligevel har man med en stor arrogance arbejdet ud fra, at det blot var en formalitet at få medhold i ophævelse af restriktive fredninger. Det er bygherren selv, SLKS, der valgte at spille over 40 mio. kr. på et projekt, man ikke havde sikret sig rygdækning og demokratisk mandat til. Denne lidet flatterende fremgangsmåde samt det demokratiske underskud i processen, skal nu forsøges reddet af en revision af Museumsloven. Ens tillid til staten, ens retsbevidsthed og demokrati opfattelse har med Nyborg Slot lidt et enormt knæk. Med det forelagte fra Arbejdsgruppen i.f.t en revision af Museumsloven finder vi ingen sikring af, at en lignende historie ikke kan gentage sig. Dette må være endnu en intention i forbindelse med det fremadrettede lovgivningsarbejde.

Det har for os almindelige borgere fra de klagende Foreningers side kostet års arbejde, enorme private tidsmæssige- og økonomiske ressourcer at afdække fejl på fejl. Det er endnu engang påfaldende, at ingen har påpeget, at det har taget almindelige borgere 10.000 siders gennemlæsning (!!) af dokumenter for at have en chance imod staten. P.g.a denne ihærdighed og solid dokumentation og relevante påpegninger, vandt vi slaget. Og nu skal de 10 års sløseri fra

egne rækker så bruges IMOD de klagende partnere, der kun har gjort sig én eneste ting - umage. Omvendt bevisbyrde klæder IKKE en folkevalgt ministers egen Styrelse. Demokrati er en vidunderlig ting, så længe man SELV får ret!

FORENINGENS EKSISTENSBERETTIGELSE

§3

Foreningens formål er at arbejde for at bevare og øge Nyborgs skønhed til gavn for byens fremtid som turisme- og erhvervsby, samt forbedre byens og oplandets kultur- og naturmiljø og sikre disses udvikling under hensyntagen til gældende lov og almene bevarings- og fredningsbestemmelser. Foreningens formål er at virke idealistisk, opsøgende og proaktivt som talerør for og initiativtager til forskønnelsen af Nyborg by og omegn. Således virker foreningen for at højne Nyborgs samlede potentiale som enestående bevaret kulturhistorisk miljø midt i Danmark. Dette formål søges opnået gennem vedholdende og ihærdigt arbejde for at fremme den æstetiske, arkitektoniske og byplanlægningsmæssige helhed i Nyborg fæstningsby, defineret ved den voldomkransede historiske bykerne, i samspil med den omkringliggende by og dens opland.

Som lokal organisering har foreningen en væsentlig interesse i at overvåge og sikre, at den byplanlægningsmæssige udvikling altid finder sted under hensyntagen til de bærende kulturhistoriske værdier i fæstningsbyen. Foreningen arbejder imod skæmmende byggeri i fæstningsbyen, der ved sin skala og fremtræden er fremmed for samme, og arbejder for fæstningsbyens genrejsning og en maksimering af det store potentiale, der ligger heri. Som led i formålets opfyldelse arbejder Foreningen for at bevare historiske og karakteristiske bygninger og miljøer, ligesom Foreningen søger at sikre, at nye bygningsværker, byrum og friarealer indskrives sig i byens stedlige sammenhæng på højt arkitektonisk og kunstnerisk niveau.

Formålet søges endvidere fremmet ved at skabe større folkelig fortrolighed med, og interesse for, Nyborgs arkitektoniske, historiske og andre byæstetiske værdier ved at skabe og deltage i debat om byens udvikling og ved at være talsmand overfor offentlige myndigheder og andre i disse spørgsmål.

§4

Foreningen er idealistisk. Under konstant hensyntagen til kulturarven virker foreningen målrettet for 1) at beskytte, sikre, bevare og fremme de kulturhistoriske herlighedsværdier, der knytter sig til Nyborg by og opland, 2) at øge kendskabet og derigennem interessen og respekten for samme og 3) højne byens samlede potentiale blandt andet æstetisk, turismemæssigt og samfundsøkonomisk, men ikke kun begrænset hertil.

Foreningen arbejder for at sikre, at Nyborgs vækstpotentiale realiseres under konstant omtanke og respekt for det værende. Foreningen skal øge, belyse, vejlede og oplyse om Nyborgs muligheder for profilering i europæisk og international sammenhæng, herunder om optagelse på kulturarvsregistre såsom UNESCOs verdensarvsliste, men også vejlede og oplyse om tiltag, der udgør hindringer for fremtidig anerkendelse.

Bestyrelsen kan definere udmøntningen af foreningens formål og fremme af samme i konkrete handlinger og nedsætte udvalg, arbejdsgrupper og paneler med faglig ekspertise til at fremme disse.

Foreningen går idealistisk til sit formål og søger dette opnået i dialog med myndighederne. Foreningen forbeholder sig retten til at indklage omstændigheder, som foreningen finder kontraproduktive for Nyborg og omegns vedvarende forskønnelse for relevante myndigheder.

ÆNDRING AF LOV OG NÆVN

Det er ovenstående relevante vedtægter med fokus på æstetiske, arkitektoniske, den byplanlægningsmæssige helhed i Nyborg og på almene bevarings- og fredningsbestemmelser, der skærper vores opmærksomhed i.f.t en revision af Museumsloven, fordi det er gået op for os, hvordan en lovgivning, der er sat til at beskytte, ikke nødvendigvis håndhæves, når der "lægges arm".

I forbindelse med de foreslåede ændringer i Museumsloven og med en oplevelse af vilkårlighed og demokratisk underskud og med en fortsat iagttagelse af SLKS's ageren i.f.m Nyborg Slot, vil Foreningen gerne starte med at pointere, at det må undre de fleste iagttagere, at Miljø- og Fødeklagenævnet, hvis afgørelser SLKS altid har lænet sig op ad, nu, hvor der er sat en stopper for SLKS's projekt, og som åbenlyst er i strid med nuværende fredningslov, med ét skal ændres. Det samme skal den lovgivning, der spændte ben for projektet!

I øvrigt synes problemstillingen med en Styrelse, der behandler sig selv, til hver en tid at være langt farligere i.f.t tilfældige afgørelser og sjuks med lovapparatet og beskyttelse af indbyrdes interesser, end selv en bestående restriktiv museumslov, der er til at forstå, og som alle kan forholde sig til uden at skulle forsøge at navigere i et system med separate søjler i en samlet Slots- og Kulturstyrelse. Lad os i forbindelse med en revideret Museumslov få skarpt opfordret til adskillelse af de to styrelser, så vi får den gennemsigtighed og lighed for loven, der skal søge fortidsminder i almindelighed og Nyborg Slot specifikt belyst - troværdigt og entydigt, så byggherren IKKE *samtidigt* kan agere affrednings myndighed. Lad os få en Slotsstyrelse, der arbejder for det, den er sat til: nemlig beskyttelse og bevarelse af vores prægtige arv.

FORMIDLING SOM BLÆNDVÆRK

Formidling er et gennemgående begreb i Arbejdsgruppens henstillinger og forslag til revision af Loven. Foreningen støtter formidling til hver en tid, der gør folk kloge på en historie! Men formidling er et flygtigt begreb. Når man i lovteksten og i forbindelse med udformning af §29j taler om noget, der er til gavn for "almenvellet", så må vi spørge os selv, hvem der skal definere såvel dette begreb som formidling generelt? Begge er begreber, der bestemmes af en tidsånd og en ensartethed i udtryk, hvor man synes gerne at ville bestemme, hvad fok skal se – OG allermost forstå! For historieelskende mennesker, der ønsker og forstår at tilegne sig viden og med en nysgerrighed og en forestillingsevne besøger ex. Nyborg Slot, bliver al snak om formidling som en

laveste fællesnævner, hvor alt skal være tilgængeligt for alle, en ren provokation i.f.t autencitet og ægthed.

Det er åndløshed, når et cafeteria, toiletter og fælles arealer bliver omdrejningspunktet for formidling. Hvem måtte seriøst mene med respekt for sig selv, at et cafeteria, der fylder det meste i en moderne tilbygning, formidler bedre end virtual reality briller og øvrige nutidige elektroniske formidlingstiltag, der for længst har fået projekt Nyborg Slot til at fremstå som et forældet projekt – vel at mærke i formidlingens navn? Udstillinger, Apps, Q koder og 3D er fremtidens formidling. Ikke moderne bygninger, der henleder på alt andet end DET, det hele handler om, og som gør selve slottet til en parentes, men som man i sin tid brugte som blændværk for, at Nyborg Slot ikke hensank i forglemmelsens mørke. Nyborg Slot lever i allerbedste velgående særligt efter den pragtfulde istandsættelse og revitalisering af slottet, som Foreningen fryder sig meget over.

- *Efterprøvelse af fortælling*

Hvis det historiske perspektiv i øvrigt skal underlægges et udvidet formidlingsprojekt, der ændrer på et fortidsminde, da henstiller Foreningen til, at det skal være hinsides ENHVER tvivl, at historien, der fortælles, er sandfærdig og kan efterprøves videnskabeligt. Der har i den forbindelse være rejst stor kritik fra fagfolk af initiativtageren bag affredning af slottet, museumsdirektør Erland Porsmose, at man har fravalgt perioder at slottets historie, der af kollegaer og specialister anses som bærende for forståelsen af slottet. Til parentes bemærket, er Erland Porsmose siden ansøgningen trådt i baggrunden og har overladt kampen til sin partner Mette Ladegaard Thøgersen, som nu er leder af slottet og ansat som Museums inspektør på Østfyns Museer. Denne vogn og et narrativ, der skaber stor videnskabelig uenighed, er det officielle DK spændt for.

PRÆCEDENS

For mere end 3 år tilbage vågnede nyborgenserne op til, at to smukke gule garnisonsbygninger på slottets grund pludselig var fjernet. Der lød et ramaskrig, at disse smukke og skattede bygninger, som en del af en anden stor historiefortælling om Nyborg Slot, nemlig Garnisonstiden, brutalt blev nedrevet. Hvornår er dette sidst fundet sted i Danmark? Man nævner konsekvent fra SLKS og fra kommunens side, at bygningerne IKKE var fredede. Det var de ikke i.h.t Bygningsfredningsloven, MEN det var de til gengæld som del af et fredet fortidsminde i.h.t Fortidsmindefredningen!

Når man med en restriktiv lov, som den vi p.t. har i DK, kan slippe afsted med sådanne tiltag, vil en revision - og med de påtænkte ændringer af Museumsloven, hvor langt mere overlades til skøn, bagatelgrænser, mulighed for at henvise til ordet "underordnet betydning", formidling der i sin egen ret skal kunne tilsidesætte hensynet til fortidsminders beskyttelse, og hvor beslutninger overlades til en ministers for godt befindende og evne til at kunne stå imod pres fra lokale interesser - kunne sætte en helt ny standard for lemfældighed, frygter Foreningen. Loven vil med afsæt i formidling kunne give SLKS lov til at nedrive historiske bygninger andre steder i landet.

Alles øjne er rettet på Nyborg Slot, fordi Nyborg Slot vil danne præcedens for, hvad der fremtidigt kan lade sig gøre i sager, hvor fortidsminde beskyttelse bliver kampplads for moderne duellanter. Det var præcist det, som Nævnet i sin afvisning af dispensation til Nyborg Slot 17. december 2020 slog ned på: PRÆCEDENS.

PROPORTIONALITET

Foreningen støtter Arbejdsgruppens henstilling til proportionalitet. Formidling skal være korrekt. Det visuelle indgreb, som et hvilket som helst formidlingstiltag måtte kræve på et fortidsminde, skal være proportionelt med det løft, som en formidling måtte få. Et proportionalitets princip, der ikke var gældende for det hidtidige ansøgningsprojekt på Nyborg Slot, hvor fysiske ændringer for at kunne gennemføre det moderne projekt ville forøge store og uoprettelige skader i undergrunden på fortidsmindet.

UNDERORDNET BETYDNING

I den oprindelige afgørelse af 19. juni 2019, der gav lov til at dispensere fra fredningen af Nyborg Slot, blev der gentagne gange brugt ord som "under størst mulig hensyntagen" og "det tilstræbes". I arbejdsgruppens forslag om ændring i § 29j stk. 3.1 er der endnu et typisk eksempel på vilkårlighed, når man vælger den før omtalte brede formulering som "til gavn for almenvellet", og at der kan tages hensyn til "i et vist omfang tillige kommune- og lokalplaner". Endnu værre i selve hovedparagraffen, der beskytter vores fortidsminder - §29e, stk. 1 - gøres der nu et forbehold: Der må ikke fremadrettet foretages ændringer i fortidsminder "med mindre ændringerne er af underordnet betydning."

Alle alarmklokker ringer!

Denne en "underordnet betydning" skal fremadrettet kunne defineres af en hvilken som helst tilfældig Kulturminister, der måtte have politiske og- eller lokale hensyn at tage til andres eller egen valgkreds, og som kan have betydning for ens eget parti. Foreningen for Nyborg henstiller til, at "underordnet betydning" skal fjernes fra hovedparagraffen og - såfremt den fremkommer andetsteds - skal listes op med en udtømmende entydighed og uden fortolknings mulighed for en siddende minister eller embedsapparat at kunne ændre på, så det undgås at forskellige ministre og embedsfolk træffer forskellige beslutninger og administrerer forskelligt i.f.t fremtidige ansøgninger og dispensationer.

Det sidste års tid i dansk politik har lært og belært os alle, at demokratiske spilleregler IKKE kommer først, når der er særhensyn at tage. Ethvert forbehold i en lov, der skal beskytte og værne om fortidsminder, der ikke har en egen stemme, er en åbning for særinteressers magt og påvirkning til hver en tid.

En glidebane, som man kan forestille sig fremadrettet kan få enhver stor fond, der bygger på en stolt virksomheds renommé og rettidig omhu, til at trække sig - inden et projekt overhovedet er gået i gang.

FORUDSÆTNING FOR FREMTIDIG BEVARELSE AF FORTIDSMINDER

Nyborg Slot er ét af de projekter, som de store fonde - med den voldsomme modstand, der er fra den allertungeste sagkundskab i DK - ikke kan holde til at støtte, hvis de får tingene fremlagt på et oplyst grundlag. Hidtil har Foreningen holdt hånden over de involverede fonde omkring Nyborg Slot. Men Foreningen er klar til at sætte markant ind på den front og sikre, at Fondene får gennemgået slottet "sten for sten" og får adgang til dokumenter, man næppe hidtil har fået forelagt. Fonde har ét eneste ønske - at samle og undgå politisk betændte sager.

Det her projekt gør det stik modsatte af, hvad der måtte være denne intention. Projektet *splitter* Nyborg - og DK. Det behøver man ikke megen avislæsning til i de tunge medier for at registrere. Såfremt man vil forsøge at undergrave alt, hvad man som vælger har tillid til i et retssamfund med lighed for loven, så har man ikke kun tabt et nationalt klenodie. Så har DK tabt.

Hvis man i øvrigt fremover skal sikre fondenes opbakning til øvrige nationale projekter, bør man også af den grund overveje at træde særdeles varsomt. Al snak om fortidsminders bevarelse og ændringer forudsætter én og kun én eneste ting: Fondsmidler.

AFSLUTTENDE KOMMENTARER

En ting står tilbage. Nyborg Slot - vores fælles fortid - står fortsat som en kronjuvel i DK. Nu flot restaureret til at tage imod historieelskende danskere og udlændinge, helt blotlagt med Vagttårnet majestætisk som indgangsparti, der sætter fantasien og forestillingsevnen i gang. Den forestillingsevne, der er enhver formidlings fornemste opgave at understøtte og stimulere. Aldrig har Nyborg Slot historie været nemmere at gå til - og forstå!

Vi står med en fælles arv, der af vise hoveder og besindige beslutningstagere igennem århundrede er reddet fra datidens luner, en tidens tendens, som altid og til hver en tid prædiker omskiftelighed og forandring - og tilfældige politikeres kortsynethed og åndløshed i de sidste 100 år ALENE p.g.a §29e, stk. 1 og anke instanser, der også i 2020 tog sin opgave seriøst. Uagtet at repræsentanter i Nævnet er lægfolk med undtagelse af formanden. En stolt tradition i DK, og som tidligere nævnt SLKS altid har værnet om og lyttet til, og som for årtier siden affærdigede et lignende forsøg på at ændre markant på Nyborg Slot. Et voldsomt pres på en ankeinstans i fremtiden vil ikke forsvinde selv med to fagfolk blandt Nævnets medlemmer, så længe man blandt politikere ikke respekterer selv snævre flertalsafgørelser. Det problem kan fagfolk ikke løse. Det kan alene en restriktiv Museumslov.

Beskyttelse af fortidsminder skal til hver en tid være upåvirket af verdslighed og manglende omtanke og aldrig blive en slagmark, som splitter - som tilfældet er med Nyborg Slot.

Med den snart gennemførte restaurering stråler det prægtige slot igen. Formidling er IKKE et cafeteria og toiletter. Formidling er en stimulering af forestillingsevne og en tilegnet viden, der kan søges alle vegne. Tiden er for længst løbet fra den formidling, der var moderne for 10 år siden, da man ansøgte om projektet. Nyborg Slot lever i allerbedste velgående. Et fysisk formidlingscenter hilses altid velkomment - så længe dette placeres væk fra slottets område.

Foreningen for Nyborgs forskønnelse nyder en stor folkelig opbakning fra mange sociale lag i samfundet. Blandt vores medlemskreds har vi to kvinder, der repræsenterer private, som hver dag lever med skrappe og begrænsende fredningsbestemmelser, men som man af respekt for de smukke bygninger og den arv, man har fået overdraget igennem generationer - accepterer. Arv forpligter, ved man som privat person. Det samme bør gælde for staten. Under alle omstændigheder skal staten underlægges præcis de samme restriktioner og krav, som gælder for private. Dette bør fremgå tydeligt af en revision af Museumsloven.

Må dette være vores afsluttende bemærkning.

Med venlig hilsen

på Foreningen for Nyborgs Forskønnelses vegne og dennes bestyrelse:

Anja Lardy, cand.mag, lektor Nyborg Gymnasium

Charlotte Pohlmann, bolig administrator og medejerejer af JP Ejendomme

Dorte Riis Madsen, cand.mag, ejer af Race Management

Erik Willadsen, godsejer, cand.agro, Jordbrugsteknolog, Patriotisk Selskab